

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ
ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

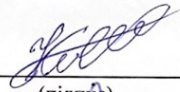
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

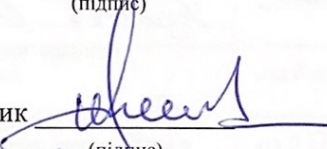
на тему: «Фінтех стартапи в Україні»

Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу, ФМФ-22-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітня програма «Фінансові технології»

(підпис)

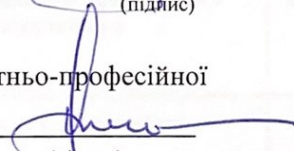
Калітинського Ярослава Амровича
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

(підпис)

Корнєєв Володимир Вікторович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

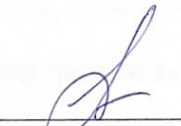
Керівник освітньо-професійної
програми

(підпис)

Корнєєв Володимир Вікторович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «15» 01 2024 № 9

Завідувач
кафедри

(підпис)

Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2024

Регистрація № 6 18.01.2024р. Бужаровська В.С.
(дата) (підпис відповідальної особи)

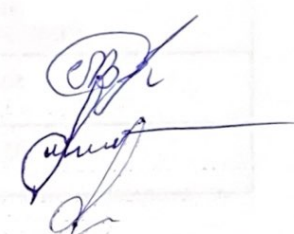
Результати перевірки до захисту 15.01.2024 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 5 05.02.2024 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

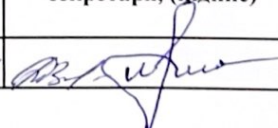
Голова комісії: [підпис] Тришостка Л.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:
[підпис] Деремасюк О.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] Жорньєв В.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] Дзюбенко Л.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	30		
2.Дотримання вимог одо оформлення	від 0 до 10	5		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедраю терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	45		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	4		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	44		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	92		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
92	A	5	08.02.24	

Факультет Фінансів та цифрових технологій

Кафедра Фінансових ринків та технологій

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінансові технології»

Затверджую

завідувач кафедри фінансових
ринків та технологій

Юлія КОВАЛЕНКО
« 15 » листопада 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)

здобувачу вищої освіти

Калітинському Ярославу Амровичу

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

«Фінтех стартапи в Україні»

Затверджена наказом ректора від 15.11.2022 р. №1208

2. Строк здачі закінченої роботи 04.12.2023р.

3. Мета роботи дослідити основні тенденції розвитку, становлення та реалізації фінтех стартапів в Україні, визначити позитивні та негативні аспекти їх реалізації.

Об'єкт дослідження ринок послуг фінансових технологій та їх реалізація в стартапах України.

Предмет дослідження формування та тенденції розвитку ринку FinTech стартапів.

Орієнтовна база дослідження ринок послуг FinTech.

Вихідні дані до роботи матеріали міжнародних організацій, праці вітчизняних та міжнародних авторів в області фінансових технологій, монографії, наукові статті, інтернет-ресурси.

4. Перелік графічного матеріалу 6 таблиць, 14 рисунків.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТЬ ТА УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СТАРТАПІВ.

1.1 Дослідження становлення та розвитку фінансових технологій.

1.2 Детермінанти розвитку стартап проєктів.

РОЗДІЛ 2. ФІНТЕХ СТАРТАПИ В УКРАЇНІ.

2.1. Сучасний стан розвитку екосистеми стартапів в Україні.

2.2. Аналіз використання цифрових фінансових технологій у стартап проєктах, особливості фінансування в Україні.

РОЗДІЛ 3. ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФІНТЕХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	29.09.2023 р.	29.09.2023
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку	31.10.2023 р.	31.10.2023
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11.12.- 22.12.2023	14.12.2023
4	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	01.11- 04.12.2023	01.12.2023
5	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	27.12.2023	27.12.2023
6	Рецензування кваліфікаційної роботи	15.01.2024 р.	15.01.2024
7	Захист кваліфікаційної роботи	01.02 - 09.02.2024	05.02.2024

8. Дата видачі завдання «15» 11. 2022 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проєкту)

10. Гарант освітньо-професійної програми

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

(підпис)

(підпис)

Корнєєв В. В.
(прізвище, ініціали)

Корнєєв В. В.
(прізвище, ініціали)

Калітинський Я.
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Фінтех стартапи в Україні

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження основних тенденцій розвитку, становлення та реалізації фінтех стартапів в Україні, визначення позитивних та негативних аспектів їх реалізації.

Завданнями кваліфікаційної роботи визначено:

- дослідити становлення та розвитку фінансових технологій;
- розкрити детермінанти розвитку стартап проектів;
- охарактеризувати сучасний стан розвитку екосистеми стартапів в Україні;
- проаналізувати використання цифрових фінансових технологій у стартап проєктах, особливості фінансування в Україні;
- окреслити позитивні та негативні аспекти розвитку та запровадження FinTech інновацій в Україні.

Об'єктом дослідження є ринок послуг фінансових технологій та їх реалізація в стартапах України.

Предмет дослідження – формування та тенденції розвитку ринку FinTech стартапів.

За результатами дослідження сформульовано висновки та зроблено обґрунтовані пропозиції.

Одержані результати Розроблені в дослідженні теоретичні положення доведені до рівня конкретних пропозицій можуть бути реалізовані у вітчизняній практиці та для забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фінансові технології», «Ринок фінансових послуг».

Кваліфікаційна робота містить 53 сторінки, 6 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел з 42 найменувань, 15 додатків.

Ключові слова: фінтех, цифровізація, криптовалюта, блокчейн, стартап.

Рік виконання дипломної роботи 2023-2024.

Рік захисту роботи 2024.

ANNOTATION

Fintech startups in Ukraine"

The purpose of the qualification work -research on the main trends of development, establishment, and implementation of fintech startups in Ukraine, identifying positive and negative aspects of their implementation.

The tasks of the qualification work are defined as:

- investigate the establishment and development of financial technologies;
- disclose the determinants of startup project development;
- characterize the current state of the startup ecosystem in Ukraine;
- analyze the utilization of digital financial technologies in startup projects, peculiarities of funding in Ukraine;
- outline the positive and negative aspects of the development and implementation of FinTech innovations in Ukraine.

The object the market of financial technology services and their implementation in startups in Ukraine.

The subject formation and development trends of the FinTech startup market

Based on the results of the research, conclusions were formulated and reasonable proposals were made.

Obtained results. the theoretical principles developed in the research, once substantiated to the level of specific proposals, can be implemented in domestic practice and used to facilitate the teaching of academic disciplines such as "Financial Technologies" and "Financial Services Market."

The qualification work contains 53 pages, 6 tables, 14 figures, a list of used sources with 42 names, 15 appendices.

Keywords: fintech, digitization, cryptocurrency, blockchain, startup.

The year of completion of the thesis is 2023-2024.

The year of job protection is 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТЬ ТА УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СТАРТАПІВ	10
1.1. Дослідження становлення та розвитку фінансових технологій	10
1.2. Детермінанти розвитку стартап проєктів	18
РОЗДІЛ 2. ФІНТЕХ СТАРТАПИ В УКРАЇНІ	22
2.1. Сучасний стан розвитку екосистеми стартапів в Україні	22
2.2. Аналіз використання цифрових фінансових технологій у стартап проєктах, особливості фінансування в Україні	27
РОЗДІЛ 3. ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ FİNTECH ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ	42
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ	54

ВСТУП

Фінансові технології, відомі як фінтех, переживають унікальний і вражаючий розвиток в Україні, і цей процес став однією з найбільших трансформацій у фінансовому секторі країни за останні роки. Українська фінтех-індустрія є каталізатором інновацій та рушійною силою революційних змін у фінансовому секторі. Розвиток цього сектору приніс значні переваги споживачам та бізнесу, продемонструвавши, що Україна стала не лише глобальним гравцем, а й лідером у сфері фінтех-інновацій.

Українське суспільство відкрите до використання новітніх фінансових технологій. Тому, згідно з Індексом ФінТех банку ING, Україна є однією з 73 країн, які побудували сприятливу екосистему та інфраструктуру для стартапів. Ринок фінансових послуг в Україні є відносно молодим, а споживачі більш відкриті до інновацій, ніж в інших європейських країнах.

ФінТех-бізнес в Україні має великий потенціал для впровадження фінансових послуг у нові сфери діяльності та різні верстви населення. У зв'язку з цим подальшого аналізу потребують тенденції розвитку ринку фінансових інновацій в країні та визначення пріоритетних напрямів його розвитку.

За 40 років, що минули з моменту першого використання терміну "фінтех", науковці так і не змогли дійти згоди щодо його єдиного визначення. Більше того, хоча фінтех є загальноприйнятим глобальним явищем, у різних країнах він може сприйматися по-різному. Наприклад, у Франції фінтех іноді називають сегментом бізнесу, в Німеччині - технологією, в Італії - каналом дистрибуції фінансових інновацій, а в США - цілою галуззю.

Така багатогранна класифікація фінтех-секторів, бізнес-моделей і видів, безсумнівно, підтверджує широту і різноманітність досліджуваного поняття. Ця класифікація є першим кроком до розуміння природи фінтеху,

масштабів його впливу на міжнародну економіку та його відмінностей від існуючих гравців на фінансових ринках.

Тому ми пропонуємо визначити термін "фінтех" як багатогалузеву, унікальну та інклюзивну форму взаємодії між сучасними технологіями та фінансовим сектором, що характеризується кількісним та якісним розвитком стартапів та ефективністю надання послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансові технології (FinTech) привертають увагу багатьох науковців та дослідників у галузі фінансів, економіки та інформаційних технологій. Деякі з провідних науковців та дослідників, які зробили значний внесок у сферу фінтех, є наступними: Роберт К. Мертон, Андреас М. Антонопулос, Джеймс Ван Веєнхарден, Рагурам Г. Раджан та Ендрю В. Лоу. У роботах українських науковців розглядаються окремі аспекти впровадження фінансових технологій в національну економіку з точки зору адаптації інноваційних моделей розвитку.

Вищезазначене дозволяє визначити мету та завдання кваліфікаційної роботи.

Мета кваліфікаційної роботи дослідити основні тенденції розвитку, становлення та реалізації фінтех стартапів в Україні, визначити позитивні та негативні аспекти їх реалізації.

Завданнями кваліфікаційної роботи визначено:

- дослідити становлення та розвитку фінансових технологій;
- розкрити детермінанти розвитку стартап проєктів;
- охарактеризувати сучасний стан розвитку екосистеми стартапів в Україні;
- проаналізувати використання цифрових фінансових технологій у стартап проєктах, особливості фінансування в Україні;
- окреслити позитивні та негативні аспекти розвитку та запровадження FinTech інновацій в Україні.

Об'єкт дослідження: ринок послуг фінансових технологій та їх реалізація в стартапах України.

Предмет дослідження: формування та тенденції розвитку ринку FinTech стартапів.

Методи дослідження. Під час дослідження нами було використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів. Системний аналіз і теоретичне узагальнення, економіко-статистичні методи, семантичний аналіз, структурно-логічний аналіз, описовий метод - для узагальнення теоретичного підходу та виявлення базових і типологічних характеристик. Інформаційною базою дослідження є наукові статті та звіти міжнародних організацій і компаній.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТЬ ТА УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИЙ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СТАРТАПІВ

1.1. Дослідження становлення та розвитку фінансових технологій

«Цифровізація стосується багатьох глобальних аспектів, у тому числі й національних економік. Україна не є винятком та активно долучається до трансформації національної аналогової економіки до цифрової. Така діяльність регулюється постановою Кабінету міністрів України "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки" у рамках напрямку "Цифрова трансформація регіонів"» [13].

«Також цифровізація охоплює всі сфери суспільного та господарського життя, а тому числі і фінансову. Ринок фінансових технологій сьогодні радикально трансформується, на що значно впливає автоматизація, відкритість, орієнтованість на споживача. Зазначена діяльність згідно з світовими тенденціями регулюється "Стратегією розвитку фінтеху в Україні до 2025 року", що у свою чергу формує курс на сталий розвиток інновацій, кешлес та фінансову грамотність населення» [14].

«Фінансові технології, скорочений варіант фінтех (англ. — "financial technology" та "FinTech" відповідно) представляють відносно нову галузь світової економіки і у економічній літературі даний термін у 1990- х роках разом із виникнення всесвітньої мережі Інтернет» [1;7].

Аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновок про відсутність чіткого тлумачення поняття "фінансова технологія". (табл. 1.1.) (Додаток А).

Загалом, фінансові технології є самостійною галуззю, що передбачає використання різноманітних технологій у фінансовому секторі.

Фінансові технології отримали позитивний розвиток і набули популярності після глобальної кризи 2008 року.

У цей період регулятори встановили низку нових вимог до достатності капіталу банків, запровадили нові стандарти управління ризиками, а також більш жорсткі вимоги до впровадження таких процедур, як "Знай свого клієнта" (KYC), протидії відмиванню грошей (AML) та інших процедур боротьби з відмиванням грошей. (рис. 1.1.) (Додаток Б).

«Fintech (фінансові технології) — технології, які допомагають фінансовим службам та компаніям керувати фінансовими аспектами бізнесу. До них входять: програмне забезпечення, застосунки, процеси та бізнес-моделі» .

Фінтех - це також сектор, де компанії використовують нові фінансові технології та рішення, щоб конкурувати з традиційними фінансовими установами за серця та гроші клієнтів. У більшості випадків це високотехнологічні стартапи та компанії, які використовують фінтех-інструменти для покращення своїх послуг.

Наприклад, китайський WeChat - це набір додатків від компанії Tencent. Платформа має платіжну опцію WeChat, яка дозволяє кожному п'ятому користувачеві (889 мільйонів людей користуються додатком щомісяця) прив'язати свої банківські картки та отримати доступ до своїх гаманців, усіх бізнес-функцій та транзакційних рахунків. Смартфони можна використовувати для оплати багатьох офлайн- та онлайн-товарів і послуг.

У минулому фінтех розглядався лише як внутрішній розвиток фінансових установ. Сьогодні фінтех набагато доступніший для споживачів фінансових послуг, оскільки лежить в основі всіх онлайн-транзакцій - від грошових переказів до комунальних платежів. Історія виникнення та розвитку фінтеху

Ідея фінтеху вперше з'явилася в 1950 році як система кредитних карток Diners Club. Кредитна картка Diners Club була орієнтована на оплату розваг і подорожей і народилася, коли одному з її засновників, Френку Макнамарі, не вистачило грошей на вечерю в ресторані в Нью-Йорку. Тоді ж

з'явилася перша банківська кредитна картка; у 50-60-х роках на заправках, супермаркетах і в громадському транспорті з'явилися пункти самообслуговування, які створили середовище для банкоматів; у 70-х роках були здійснені перші електронні транзакції; у 80-х роках великі дані зробили перші кроки, а Пітер Найт вперше вжив слово "фінтех" у статті в газеті "The Sunday Times". Пітер Найт вперше використав слово "фінтех" у статті для The Sunday Times, щоб описати бота, який вносив зміни в його електронну пошту.

Глобальна криза 2008 року стала каталізатором змін у фінансовому секторі. Люди більше не довіряли банкам старого зразка. Стартапи та нові бізнес-моделі почали з'являтися, щоб задовольнити зростаючі потреби та запити клієнтів. Великі компанії визнали фінтех і почали інвестувати в цей сектор.

За роки розвитку фінтех-індустрії з'явилося більше десяти категорій компаній:

«Особисті фінанси — мобільні та десктопні програми від стартапів, які допомагають окремому користувачеві керувати своїми фінансами, аналізувати витрати, отримувати прогнози майбутніх витрат у вигляді докладних звітів» [1].

«Платежі — фінтех-інструменти, які розв'язують проблему двох мільярдів людей, даючи доступ до базових фінансових послуг. Мобільний інтернет, смартфони та прогресивні підходи до фінансових транзакцій дозволяють забезпечити доступ до фінансових платежів навіть там, де немає банківських установ»[6].

«Кредитування — один із найпопулярніших напрямів, що ґрунтується на можливості кредитування без участі банків. Стартапи працюють на базі розподілених реєстрів та допомагають вигідно співпрацювати кредиторам та позичальникам зі споживчої та бізнес-сфери.

Грошові перекази — стартапи цього напрямку дозволяють користувачам переказувати гроші без участі банків. Вони використовують у

своїй роботі мобільні платформи та просту аутентифікацію» [7]. Цікаві представники-єдинороги напряму: необанк Revolut, TransferWise (платформа дешевих міжнародних валютних переказів), Klarna (інтернет-платежі).

«Інвестиційні платформи — ще називають Wealthtech. Включають роботів-радників, цифрових брокерів, мікроінвестиційні платформи та програми управління особистими фінансами. Працюють над автоматизацією та доступністю ринку для роздрібних інвесторів. Особливо цінуються інвесторами через передбачуваний аналіз та роботизацію» [7].

Безпека - компанії цього сектору забезпечують простішу та надійнішу обробку даних для самих банків, від автентифікації клієнтів до заходів із запобігання шахрайству.

«B2B фінтех — напрямок, покликаний вирішувати проблеми взаєморозрахунків та обміну даними у бізнесі. У зоні підвищеної уваги смарт-контракти на основі блокчейн-технологій» [6].

Аналітика великих даних - близько 100 фінтех-стартапів наразі працюють над аналітикою великих даних для фінансового сектору. Реклама та PR вже давно використовують персональні дані, але фінансовий сектор потребує більш системного підходу.

RegTech — один із найкорисніших напрямків для бізнесу. Дозволяє автоматично адаптувати бізнес під зміни до законодавства та ринкових умов [7].

«InsureTech — страхування, що пропонує автоматизовані продукти: мобільні програми, автоматизацію виплат, взаємодію у сфері інтернету речей» [6]. Наприклад, американські автостраховики продають страхування на основі телематики. Це передбачає моніторинг стилю водіння клієнта за допомогою смартфона або відеореєстратора в автомобілі. Ця інформація використовується для визначення наступного платежу за полісом.

«Штучний інтелект — цей напрямок поки що слабо розвинений, але всі фінансові компанії налаштовані завдяки йому знизити витрати на

утримання персоналу» [7] . У 2014 році компанія Amazon представила алгоритм на основі штучного інтелекту: 500 комп'ютерних моделей мали шукати резюме у відкритій базі даних рекрутингової агенції та відбирати збіги. Але у 2015 році розробники зрозуміли, що алгоритм дискримінує жінок-кандидаток. Вони внесли корективи, але не було жодних гарантій, що помилки не траплятимуться надалі, і від HR-алгоритму довелося відмовитися.

«Краудфандинг — напрямок створює майданчики для колективного фінансування, дозволяє зустрітись творцям продукту та інвесторам для подальшої співпраці. Найпопулярніші: Kickstarter та Indiegogo» [1].

«Необанки — рішення у галузі банківського сервісу. Найчастіше створені у вигляді мобільних програм, які замінюють послуги класичних банків. Орієнтовані на клієнтів, які не потребують фізичних відділень (приклади: Monobank, Рокетбанк) [6]. Недоліки необанків: низька довіра клієнтів, відсутність чіткого регулювання.

«Криптовалюти — вид цифрової валюти, що працює без центральної платіжної системи, повністю автоматично, та який видобувається майнерами за допомогою потужних обчислювальних систем» [7]. На криптовалюті збудовано безліч стартапів, бірж, обмінників та інвестиційних майданчиків, в яких капіталізують мільйони доларів, але фінансові експерти не можуть чітко спрогнозувати майбутнє цієї індустрії.

«Блокчейн — технологія розподілених реєстрів даних. Кожен учасник її ланцюжка сам собі сервер, що підтверджує легітимність операцій інших користувачів. Технологія відрізняється своєю надійністю, на ній побудована криптовалюта біткоїн» [6]. Ця технологія породила широкий спектр рішень і стартапів. Наприклад, вона використовується для смарт-контрактів, підтвердження авторських прав, біометричного захисту, торгівлі та комерції, розподілу енергії і навіть голосування. Наші академії використовують цю

технологію для захисту автентичності дипломів і сертифікатів та запису історії їх отримання.

«Фінтех і Техфін Фінтех — термін, що позначає фінансові компанії, які впроваджують у себе цифрові інструменти, щоб надати своїм клієнтам оптимальні послуги та заразом знизити витрати на них»[7]. Прикладами таких послуг є банківські послуги через мобільні додатки від різних компаній, таких як PayPal, Monobank, Monzo та Revolut. Фінтех привабливий тим, що може вирішувати проблеми та потреби користувачів швидко і з мінімальними зусиллями. Такі гігантські компанії, як Google, Apple, Amazon і Facebook, не випустили це з уваги. Це стосується і онлайн-гаманців, і грошових переказів через месенджери. Таким чином, вони перетворилися на високотехнологічні фінансові компанії.

Споживачі, які вирости з цифровими пристроями в руках, будуть активно користуватися продуктами технологічних фінансових компаній і фінтех-стартапів. Компаніям і фінансовим установам, які орієнтуються лише на фінтех-інструменти, доведеться прискорити їх впровадження, щоб зберегти прибутки і лояльність клієнтів. І тим, і іншим потрібні фахівці, здатні створювати і впроваджувати продукти та зміни, які будуть сприйняті клієнтами.

Поява нових технологій, посилення уваги банків до внутрішніх процесів і бажання користувачів експериментувати з цифровими послугами стали передумовами для появи і зростання нових фінтех-компаній. Але сьогодні людство стикається з новими викликами, а нові технології пропонують компаніям недорогі способи створення зручних, персоналізованих та інтуїтивно зрозумілих продуктів і послуг. Нижче наведено перелік технологій, які матимуть значний вплив на трансформацію способу надання фінансових послуг у найближчі два роки. (рис. 1.2.) (Додаток В).

Загалом аналіз світового фінтех-ринку демонструє таку динаміку: У 2018 році спостерігався найвищий рівень інвестиційної активності, що перевищив 120 мільярдів доларів США у вартісному вираженні (USD). Цей історично високий рівень був досягнутий завдяки мегаугодам на суму 14 мільярдів доларів США. Сюди увійшли інвестиції в китайську компанію Ant Financial на суму 14 млрд доларів США та придбання китайської компанії Кумтор за 12,9 млрд доларів США. Вартість угоди з придбання компанією Vantiv компанії Worldpay склала 12,9 млрд доларів США. Згідно зі звітом аудиторсько-консалтингової компанії KPMG "Пульс фінтеху за перше півріччя 2019 року", хоча в першій половині 2019 року таких великих угод не було, глобальні інвестиції у фінтех-компанії сягнули 37,9 млрд доларів США, чому сприяло зростання на китайському ринку. Це було досягнуто завдяки закриттю 962 інвестиційних угод, що перевищило показник 2017 року.

«Згідно з глобальними дослідженнями найпривабливішими ринками для інвесторів сьогодні є зрілі, такі як США та Німеччина (раніше до даного переліку ринків входила і Великобританія, але у зв'язку з останніми подіями щодо її виходу зі складу Європейського Союзу ситуація разюче змінилася), а нішами для інвестування — вертикаль платежів й кредитування. Варто зазначити, що інвестори віддають перевагу бізнесам, що переважно мають значний масштаб або ж потенціал його досягнення і подальшого перетворення в стабільний бізнес» [10].

Враховуючи вплив вищезгаданих технологій, зростання електронної комерції та виклики, з якими стикається банківський сектор в обслуговуванні великої кількості людей, мікробізнесу, МСП та тих, хто проживає у віддалених районах, які не є частиною банківської системи і не можуть отримати бажані послуги, ринок пропонує значні інвестиційні можливості для фінтех-компаній. Існують незаповнені фінансові сегменти, які пропонують значні інвестиційні можливості для фінтех-компаній. Загалом можна виділити наступні тенденції розвитку фінтеху. (рис. 1.3.) (Додаток Г).

Порівняно зі світовим ринком фінтеху, український ринок все ще перебуває в зародковому стані. Фактично, найбільшим прикладом фінтеху в країні є АТ "ПриватБанк" (до націоналізації), технологічні послуги якого є пріоритетними не лише на внутрішньому ринку України, а й на європейському ринку. За даними Проекту USAID "Трансформація фінансового сектору", основними сферами фінтеху в Україні станом на 2019 рік є платежі та грошові перекази, технології та інфраструктура, кредитування та маркетплейси. (рис. 1.4.) (Додаток Д).

«Український ринок фінтеху в 2019 році абсолютно трансформувал традиційні банки та перевів низку сервісів у мобільні додатки. За прогнозами до кінця 2020 року очікується стрімке зростання і розвиток таких напрямків, як відкритий банкінг, необанкінг, діджитал_сервіси та спрощення аутентифікації користувачів.

У 2020 році зросла кількість стартапів у фінтех індустрії, що спрямовані на допомогу і спрощення фінансових послуг, що повністю відповідають цілям бізнесу (табл. 1.2.) (Додаток Ж)» [9].

Наразі половина українських стартапів мають міжнародну присутність, оскільки пропонують ефективні рішення для складних технологічних проектів. Враховуючи, що європейські та міжнародні банки постійно впроваджують інновації та залучають стартапи для вирішення своїх завдань через власні акселераційні та інкубаційні програми, український фінтех має чудову можливість заявити про себе.

З проведеного нами дослідження та аналізу становлення та розвитку фінансових технологій, ми можемо зробити наступні висновки:

1. ми проаналізували категорію "фінансові технології" та визначили її як самостійну галузь, що включає використання різних технологій у фінансовому секторі

2. розглянули основні передумови, що вплинули на формування фінтех-індустрії після світової економічної кризи 2008 року

3. проаналізували основні технології, які наразі впливають на трансформацію способу надання фінансових послуг, та виокремили основні тенденції у сфері фінтех у світі.

Використання смартфонів у наданні послуг, інтеграція фінансових послуг із соціальними мережами, використання альтернативних способів оплати, використання маркетплейсів у фінансовому секторі, застосування штучного інтелекту та використання відкритих інтерфейсів прикладного програмування.

.

1.2. Детермінанти розвитку стартап проєктів

Серед різних форм підприємництва особливу увагу сьогодні привертають стартапи. Термін "стартап" використовується для опису нового явища, в якому компанії з цінним джерелом ідей для унікального продукту (послуги) мають можливість з часом перетворитися на великі, всесвітньо визнані компанії.

««Стартап» походить від англійського словосполучення - start up, тобто «запускати» і означає нову, не остаточно сформовану компанію» [28].

«Зондування наукових джерел і практичних кейсів діяльності стартапів дає підстави для формулювання такого визначення стартапу – це новий, високоризикований бізнес, заснований на інноваційних ідеях та технологіях, який функціонує в умовах повної невизначеності» [19; 20; 2]».

Основними характеристиками стартапів є інноваційність, нестабільний дохід, нестабільні джерела інвестицій, мінливі цілі, унікальні бізнес-моделі, амбітні команди творців, постійні зміни та потенціал для масштабування.

Міжнародний досвід показує, що важливу роль у розвитку стартапів відіграють бізнес-акселератори та стартап-інкубатори. Перші мають на меті прискорити зростання стартапів шляхом експертної оцінки ідей, менторства та практичних порад від успішних бізнесменів.

Наприклад, акселератори пропонують учасникам юридичні та маркетингові консультації, а також поширюють інформацію про успішні бізнес-кейси через нетворкінгові заходи, семінари та вебінари.

«Другі підтримують стартапи через надання простору для роботи, офісного обладнання, устаткування, консультативної опори та нових знань. Головною метою стартап-інкубатора є підтримка стартапів на початковому етапі, залученні необхідних ресурсів та здобутті знань для розвитку своїх ідей, інновацій та продуктів. Найбільш відомі бізнес-акселератори в Україні: Sector X, IoT Hub, Radar Tech» [3; 21].

«Серед ІТ бізнес-інкубаторів в Україні досить успішними є GrowthUp, EastLabs, iHUB, Happy Farm, Voomy ІТ-парк та Polytesco» [21]. Важливу роль у розвитку стартапів відіграє маркетинг. Особливо дієві способи просування стартапів на ринку, на нашу думку, наступні: -розробка стратегії маркетингу; -створення сайту та використання соціальних мереж; -розміщення реклами в соціальних мережах та пошукових системах; -використання контент-маркетингу; -залучення впливових публічних осіб. Безперечно, що для розвитку стартапів в Україні навіть в таких складних умовах сьогодення є певні передумови (рис.1.5.).

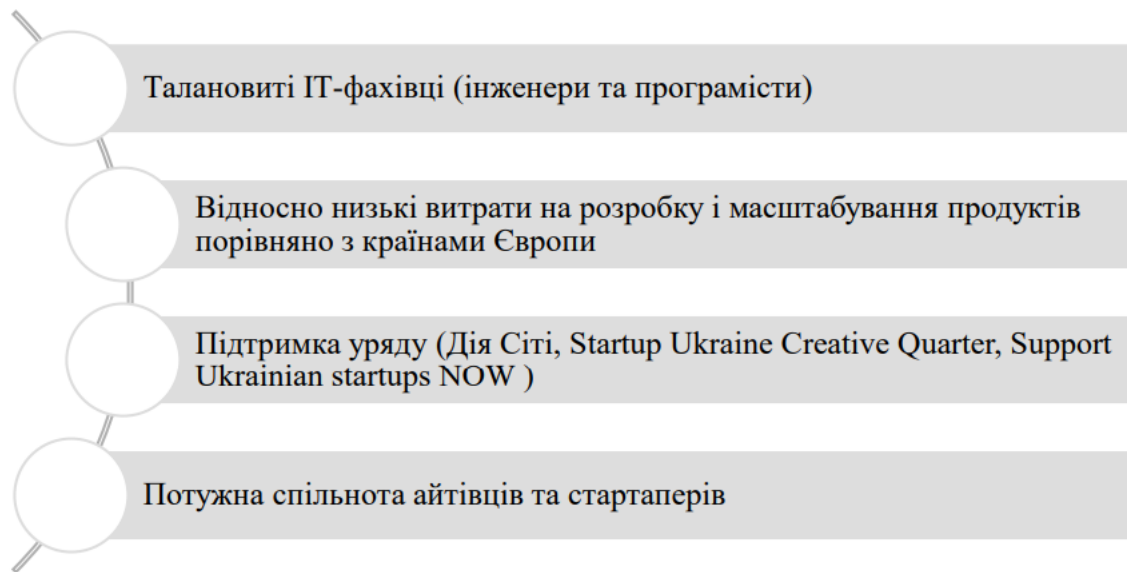

Рис.1.5. Переваги екосистеми стартапів в Україні

Джерело: складено авторами за [27; 29]

«Ринок стартапів динамічно розвивається у світі, зокрема, й в Україні. Загальний обсяг інвестицій в українські технологічні компанії у 2021 р. сягнув 832 млн дол., що на 45 % більше, ніж у 2020 р.

Три компанії – Firefly Aerospace, Grammarly і People.ai – залучили понад 58% від загального обсягу венчурних інвестицій в українські компанії» [39]. У першому кварталі 2022 р., поприширокомасштабну російську агресію, розвиток ринків приватних технологічних інвестицій не припинився.

«За результатами січня – березня 2022 р. було реалізовано 11 венчурних угод на суму 11,5 млн дол., три угоди на ринку приватного капіталу на суму 4 млн дол. та вісім екзитів на суму 135 млн дол. Варто також зазначити, що міжнародні компанії не припинили відкриття нових R&D центрів та офісів в Україні. І навіть більше, міжнародні технологічні компанії та вітчизняні ІТ-спільноти запропонували перелік програм для підтримки українських стартап-підприємств» [34].

«Сьогодні в Україні найзатребуванішими галузями, якими цікавляться венчурні та приватні інвестори, є: аграрні технології, дистанційна робота,

сфера освіти, медичні технології, маркетинг та продажі, екологічні технології, фінансові послуги та автоматизація бізнес-процесів. Крім того, машинне навчання та штучний інтелект завжди залишаються привабливими для інвесторів та переплітаються із різними інноваційними технологіями» [39; 34]

Водночас існують значні перешкоди для розвитку стартапів, такі як брак фінансування, нестача кваліфікованих кадрів (особливо у сфері інноваційного підприємництва, маркетингу та управління стартапами), бюрократичні процедури, низька зацікавленість держави у появі інноваційних проектів та непрофесійне просування через брак маркетингових навичок. "Особливо серйозною проблемою для українських стартапів є пошук джерел фінансування. Фактично, 84,2% українських стартапів фінансуються переважно за рахунок особистих коштів авторів (бутстрапінг). (рис. 1.6.) (Додаток К).

«Український фонд стартапів (державний фонд) надає фінансові можливості для 31% стартап-команд, грантові кошти використовують 18,4% стартапів. Натомість, такими джерелами фінансування, як краудфандингові платформи, венчурні інвестиції, бізнес-акселератори та банківські кредити користуються менше 5% стартап-команд» [36].

На жаль, краудфандинг поки що не є популярним інструментом підтримки стартапів через брак знань та низький рівень довіри серед українців. Оскільки значна частина населення має низький рівень доходів, стартапи не можуть розраховувати на великі пожертви від краудфандингових платформ. Однак солідарність, яку ми зараз спостерігаємо серед українців у зборі коштів на бойові дрони, багатоцільові БПЛА, транспортні засоби та військову амуніцію, дає нам впевненість, що краудфандинг стане більш важливим джерелом фінансування для стартапів після перемоги у війні, якщо українці будуть впевнені в успіху своїх стартап-ідей.

Варто також підкреслити, що роль держави у фінансовій підтримці розвитку українських стартапів є особливо важливою в нинішніх умовах. Це пов'язано з тим, що на кону стоїть національна безпека. Наприклад, держава може фінансувати стартапи через кредитні програми, гранти, податкові знижки та прямі інвестиції в стартапи. Існує нагальна потреба у стимулюванні діяльності проривних стартапів у високотехнологічних секторах. Перспективними є технології в таких галузях, як медицина, фармація, екологія, фінанси, ІТ, сільське господарство, біотехнології, енергетика та будівництво.

Законодавча база, що сприяє розвитку стартапів, також потребує вдосконалення. Поняття "стартап" має бути чітко визначене та закріплене в законодавстві; необхідно встановити процедури для регулювання та сприяння стартапам; гарантувати права інвесторів; спростити реєстрацію бізнесу; сприяти вільному обміну ідеями, знаннями та ноу-хау між стартапами; покращити захист прав інтелектуальної власності; вдосконалити механізми; організувати консультативну (кадрову, управлінську, технічну) та юридичну допомогу.

РОЗДІЛ 2. ФІНТЕХ СТАРТАПИ В УКРАЇНІ

2.1. Сучасний стан розвитку екосистеми стартапів в Україні.

Стартапи є важливими економічними рушіями, створюючи нові продукти та послуги, забезпечуючи нові робочі місця та нові технології.

«Стартап є першим необхідним етапом життєвого циклу інновацій, його основними елементами є: ідея, причому оригінальна; команда, що складається з амбітних, мотивованих людей, здатних генерувати унікальні ідеї; зовнішнє джерело інвестицій, оскільки зазвичай у стартаперів воно відсутнє; а також професіоналізм, знання, досвід і рішучість для реалізації найсміливіших ідей» [15].

У сучасних умовах конкурентоспроможність країни безпосередньо залежить від рівня інноваційного розвитку.

«Для загальної оцінки рівня інноваційного розвитку країни у світовій практиці, частіше за інші показники, використовується Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index), який розроблено Всесвітньою організацією інтелектуальної власності» [32].

Глобальний інноваційний індекс є джерелом інформації для оцінки ефективності інноваційної діяльності країни. Індекс складається з 80 показників, розділених на два компоненти: витрати на інновації та результати інноваційної діяльності. Компонентами Глобального інноваційного індексу є інституції, людський капітал, інфраструктура, складність ринку, ділова активність, випуск знань і технологій та творча продукція. (табл. 2.1.) (Додаток Л).

«За даними звіту Global Innovation Index 2023, у 2023 р. найбільш інноваційними були визнані економіки: Швейцарії, Швеції, США,

Великобританії, Сінгапуру. Україна у 2023 р. посіла 55-е місце зі 132 країн світу» [32].

На рис.2.1 (Додаток М) показано позицію України серед 132 країн світу за Глобальним інноваційним індексом. Згідно з цим аналізом, між 2020 та 2023 роками рейтинг України знизиться на 10 відсоткових пунктів і значно відставатиме від провідних країн світу за категорією "інноваційні досягнення". (табл. 2.2.) (Додаток Н).

У Табл. 2.3 наведено рейтинг України за компонентами Глобального інноваційного індексу у 2023 році (Додаток П).

Як видно з Табл. 2.3, Україна досягла інноваційного прогресу у сферах нематеріальних активів, створення знань та вищої освіти, водночас відстаючи у сферах інституційного середовища, фінансування, інвестицій та загальної інфраструктури.

Основними проблемами, що стримують розвиток інновацій в Україні, є

- Нестабільне бізнес-середовище
- Низький рівень державного регулювання
- Складний доступ до фінансування для МСП та низький рівень внутрішнього фінансування;
- низький рівень глобальних інституційних інвесторів у сфері НДДКР, валового нагромадження капіталу, залучення інвестицій та венчурного капіталу.

Рушійною силою для посилення інновацій в країні є підтримка стартап-екосистеми.

«Екосистема стартапів формується людьми, стартапами на різних етапах життєвого циклу та різними локальними організаціями (фізичними чи віртуальними), які взаємодіють між собою як система для створення і масштабування нових стартап-компаній. Ці організації можуть бути віднесені до таких категорій, як університети, компанії-інвестори (бізнес-янгели, венчурні фонди, краудфандингові платформи і т. п.), підтримуючі організації

(інкубатори, акселератори, майданчики для співпраці і т. п.), дослідницькі організації, сервісні компанії (зокрема юридичні) та великі корпорації. Компоненти екосистем пов'язані між собою активними комунікаціями, участю у спільних заходах, подіях, завдяки чому формується складна мережа взаємодій між стартапами, організаціями та оточуючим середовищем» [41].

«Найпопулярнішою галуззю у світі, в якій створюються стартапи є інформаційні технології. За оцінками Всесвітнього економічного форуму, 70% нової вартості, створеної у світі протягом наступних 10 років, базуватиметься на цифрових бізнес-моделях. За даними Statista, у 2023 р. вперше більше половини ВВП буде створено «цифрово трансформованими» підприємствами. За прогнозами PWC, до 2030 року прибуток лише від штучного інтелекту принесе світовій економіці 15,7 трильйона доларів США» [40].

«За даними StartupBlink у 2023 р. найпривабливішою галуззю у світі для стартапів є програмне забезпечення (Software & Data), на цю галузь припадає 31,95% світових стартапів. Значна кількість стартапів припадає на індустрію медичних (Healthech) (12,83%) та фінансових (Fintech) (10,43%) технологій» [38].

«Startup Genome опублікував звіт Global Startup Ecosystem Report 2023, в якому представлено комплексний аналіз поточного стану екосистеми стартапів у світі. У звіті визначено провідні стартап-екосистеми світу, нові тенденції та ключові виклики, з якими стикаються підприємці. Він ґрунтується на масштабних дослідженнях та аналізі даних 3,5 мільйонів стартапів з 290 глобальних екосистем. До топ- 10 провідних глобальних екосистем світу у 2023 р. віднесено: Silicon Valley, London, New York City, Los Angeles, Tel Aviv, Boston, Beijing,

Singapore, Shanghai, Seattle. Трійка лідерів екосистем залишається незмінною з 2020 р.: Кремнієва долина (Silicon Valley) залишається на 1 місці, за нею ідуть Нью-Йорк (New York City) і Лондон (London), які розділили між собою друге місце. Для укладання рейтингу екосистеми

стартапу оцінювали за сьома критеріями, серед яких охоплення ринку, доступ до фінансування та продуктивність» [40].

Рис. 2.2. Доля стартапів у світі за галузями у 2022 та 2023 рр. [38]

StartupBlink, глобальний центр стартапів та інновацій, опублікував Індекс екосистеми стартапів 2023 [38]. StartupBlink пропонує два рейтинги, один для країн і один для окремих екосистем міст. Рейтинги складаються для 100 країн та 1000 міст. Через різну кількість міст у кожній країні, включеній до рейтингу, рейтинги екосистем країн та міст суттєво відрізняються. Наприклад, США з'являється лише один раз як країна, але до рейтингу включено понад 100 міст цієї країни. Кожна екосистема має загальний бал, який є сумою трьох факторів: кількість, якість та бізнес-клімат. (табл. 2.4.) (Додаток Р).

У 2023 році країни-лідери рейтингу Global Startup Ecosystem Index: США, Велика Британія та Ізраїль. У 2023 році Україна посіла 49 місце зі 100 країн (рис. 2.3) (Додаток С). За даними StartupBlink, за останні три роки українська стартап-екосистема скоротилася. Масштабне вторгнення Росії вплинуло на інвестиційний ринок України, що призвело до зменшення кількості інвесторів та скорочення внутрішнього ринку. Незважаючи на

повномасштабну війну, українська стартап-екосистема продемонструвала стійкість у 2023 році і зараз перебуває на шляху до відновлення.

«У 2023 р. до топ-10 міст екосистем стартапів віднесено: Сан-Франциско (США), Нью-Йорк (США), Лондон (Великобританія), Лос-Анджелес (США), Бостон (США), Бейджінг (Китай), Шанхай (Китай), Бангалор (Індія), Париж (Франція), Тель-Авів (Ізраїль). В рейтинг 1000 міст екосистем стартапів потрапили 5 українських міст: Київ – 77 позиція (8,493), Львів – 491 позиція (0,518); Одеса – 750 позиція (0,226), Харків – 762 позиція (0,217), Тернопіль – 950 позиція (0,131). Київ є головною стартап-екосистемою України, що входить до 100 кращих міст екосистем стартапів.

Більшість стартапів, що реалізуються в Україні пов'язані зі сферою інформаційних технологій. Так за даними Forbes, у 2021 році було виділено 8 найкращих стартапів в Україні: Gitlab – розробка програмного забезпечення; Grammarly – вебсервіси; Ajax Systems – розумні пристрої; People.ai – CRM; Restream – стримінг; MacPaw – застосунки; Jiji – електронна торгівля; Preply – онлайн-навчання, всі вони пов'язані з інформаційними технологіями» [33].

«До чинників успіху стартапів необхідно віднести: ефективну організацію бізнесу і використання інвестицій; розширення можливості виходу на національні і міжнародні ринки; кваліфікацію і рівень зарплат учасників стартапу; наявність попереднього досвіду учасників у розробленні стартапів; глобальну та локальну відкритість, контакти та комунікацію з дослідниками, інвесторами, експертами та засновниками; доступність, інтенсивність, результативність наукових досліджень в країні» [41].

Стартап-сцена в Україні адаптується та відновлюється, незважаючи на триваючу військову агресію з боку Росії. Українська стартап-екосистема є масштабованою та глобальною, а головною причиною успіху українських стартапів є креативність та навички розробників, які користуються попитом у багатьох компаніях по всьому світу. Наразі українська стартап-екосистема стикається з безпрецедентними викликами. Це і створення безпечних умов

праці у воєнний час, і забезпечення безперебійної роботи комунікацій та інфраструктури, і залучення інвестицій в умовах невизначеності.

Тому стартап-екосистема включає не лише стартапи, а й державну підтримку, структури знань, бізнес-середовище, освіту, науку, стартап-команди та багато іншого. Підтримка стартап-екосистеми є складним процесом і його реалізація потребує збільшення державних інвестицій, особливо на ранніх стадіях життєвого циклу, розробки та впровадження нормативно-правової бази, що стимулює розвиток інноваційного підприємництва, запровадження податкових стимулів, посилення захисту інтелектуальної власності, міжнародних майданчиків на міжнародних платформах, підвищення спроможності інноваторів презентувати свої результати та стимулювання розвитку регіональних стартап-екосистем.

Слід зазначити, що Україна має потенціал для розвитку стартапів не лише в ІТ-секторі, а й в інших галузях, таких як виробництво, фінансовий сектор, охорона здоров'я та, зокрема, національна безпека і оборона.

2.2. Аналіз використання цифрових фінансових технологій у стартап проєктах, особливості фінансування в Україні

Використання цифрових фінансових технологій (фінтех) є однією з ключових стратегій для досягнення успіху в бізнесі. Це особливо важливо для стартапів, оскільки може дати їм конкурентну перевагу, забезпечивши фінансуванням, необхідним для розвитку та зростання.

Фінансові інновації, такі як криптовалюти, блокчейн, інтернет-банкінг, мобільні платежі та електронні гроші, роблять фінансові операції швидшими, безпечнішими та ефективнішими. Цифрові фінансові технології з'явилися як відповідь на потребу в зручних і доступних фінансових послугах для людей, які використовують сучасні технології.

ФінТех компанії використовують різні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн і машинне навчання, щоб підвищити швидкість, надійність та ефективність фінансових послуг.

«Існує кілька способів класифікації фінтех-технологій, але основні з них наступні: За видами діяльності:

- платіжні технології: сервіси для здійснення онлайн-платежів, переказів, електронних гаранцій тощо;
- кредитні технології: сервіси для надання кредитів, кредитних карток, фінансування проектів та інвестицій;
- інвестиційні технології: платформи для інвестування, торгівлі акціями, облігаціями, криптовалютами та іншими активами;
- страхові технології: сервіси для онлайн-оформлення та управління страховими полісами;
- розрахункові технології: інструменти для обліку, аналізу та оптимізації фінансових операцій і платежів» [6].

«За областю використання:

- консьюмер-фінтех: сервіси, що надаються безпосередньо споживачам, такі як мобільні додатки для керування фінансами, платіжні картки, кредитні та інвестиційні платформи;
- підприємницький фінтех: сервіси, що надаються бізнесам, такі як онлайн-платіжні шлюзи, бухгалтерські та кадрові системи, онлайн-фінансування проектів та інвестицій;
- фінтех-інфраструктура: технології та інфраструктура, що підтримують роботу фінтехкомпаній, такі як платіжні шлюзи, криптовалютні біржі, платформи для розробки програмного забезпечення тощо» [6].

«За стадією розвитку:

- фінтех-стартапи: молоді компанії, що працюють на пошук ідей та розвиток інноваційних продуктів;

- фінтех-підприємства: компанії, які займаються масштабуванням та комерціалізацією своїх продуктів, вже заробляють прибуток та мають клієнтську базу;

- фінтех-корпорації: великі корпорації, які займаються фінтех-розробками, включаючи банки, страхові компанії та інші» [6].

«За використовуваними технологіями:

- blockchain-технології: технології розподіленого реєстру, що використовуються для створення криптовалют, електронних гаманців та інших фінансових продуктів;

- big data та AI-технології: технології збору та аналізу великих обсягів даних для розробки більш точних моделей ризиків та прогнозування попиту на продукти;

- cloud-технології: використання хмарних сервісів для зберігання даних та розробки програмного забезпечення;

- IoT-технології: використання мережі підключених пристроїв для збору та обробки фінансової інформації та автоматизації операцій» [6].

Ці класифікації допомагають краще зрозуміти різноманітність і розвиток фінтех-технологій. Більшість фінтех-компаній використовують кілька різних технологій і поділяються на кілька категорій.

До фінтеху належать компанії, що пропонують послуги онлайн-банкінгу, мобільні додатки для платежів і грошових переказів, платіжні системи, інвестиційні платформи та криптовалютні біржі.

Фінтех набув широкого поширення в розвинених країнах і все частіше застосовується в країнах з економікою, що розвивається. Використання фінтеху в стартап-проектах є надзвичайно актуальним і важливим з наступних причин:

- По-перше, цифрові фінансові технології дозволяють стартапам здійснювати транзакції швидко, безпечно та ефективно. Наприклад, технологія блокчейн може допомогти стартапам здійснювати транзакції без

посередників, знизити вартість грошових операцій та забезпечити більшу безпеку і прозорість.

- По-друге, електронні фінанси пропонують стартапам нові можливості для залучення інвестицій. Наприклад, краудфандинг, криптовалюти, токени, ICO та STO дозволяють стартапам швидко та ефективно залучати інвестиції без необхідності залучати традиційних інвесторів.

- По-третє, стартапи можуть створити більш ефективні системи бухгалтерського обліку та управління фінансами. Забезпечуючи швидкий і точний доступ до фінансових даних, вони дозволяють стартапам швидко реагувати на ринкові зміни та власні фінансові потреби. Хоча використання цифрових фінансових технологій може бути корисним для стартапів, вони також можуть нести в собі певні ризики.

«Деякі з найбільш поширених ризиків використання фінансових інновацій для стартап-проектів включають:

- Кібербезпека: стартап-проекти, які використовують цифрові фінансові технології, можуть стати об'єктом кібератак, які потенційно спричиняють витік конфіденційної інформації та фінансових втрат;

- Недостатня надійність: деякі цифрові фінансові технології можуть мати недостатню надійність, що може призвести до втрат коштів та інших фінансових проблем;

- Регулювання: використання цифрових фінансових технологій може стикнутися з регуляторними проблемами, оскільки ці технології часто ще не мають чітких правових рамок.

- Фінансовий шахрайство: використання цифрових фінансових технологій може зробити стартап-проекти більш уразливими до фінансових шахрайств, таких як шахрайство з використанням банківських карток або підроблення ідентичності;

– Технічні проблеми: цифрові фінансові технології можуть мати технічні проблеми, такі як недоступність сервісів або системні збої, які можуть призвести до затримок в оплаті і негативно вплинути на бізнес-процеси стартапу» [7].

Аналізуючи історію розвитку цифрових фінансових технологій в Україні, можна побачити, що вона розпочалася на початку 2000-х років. Саме тоді почали розвиватися інтернет-банкінг та онлайн-платежі.

«Так, у 2001 році створено систему "Приват24", яка дозволяла клієнтам Приватбанку здійснювати онлайн-операції та перекази коштів, це був перший онлайн-банкінг України. Наступним помітним кроком цього процесу стало заснування у 2005 році компанії Portmone в Києві, яка по-суті стала першим національним провайдером послуг онлайн-платежів та електронних грошей.

А вже у Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики 149 2007 році на ринок вступив платіжний сервіс LiqPay, який дозволяв відправляти та отримувати гроші через мобільний телефон, через рік даний сервіс був придбаний Приватбанком. У 2011 році запущено систему онлайн-оплати Platon, яка стала основним засобом оплати дорожнього збору в Україні. В 2012 році було створено перший мобільний банкінговий додаток від Приватбанку, також в цей час на українському ринку з'явилися інші платіжні системи, такі як Portmone, EasyPay, Masterpass та інші» [7].

Важливим кроком у створенні правового поля для розвитку електронних платіжних систем в країні стала Постанова НБУ "Про порядок здійснення електронних платежів", прийнята в 2014 році, а в 2019 році НБУ прийняв нову Постанову "Про платіжні послуги в Україні", яка ще більше посилила правовий захист та зробила процедуру переказу коштів більш зручною та безпечною для користувачів. Роком раніше (2018) Національний банк України запровадив систему біометричної ідентифікації клієнтів, яка

підвищує безпеку електронних транзакцій та знижує ризик використання даних клієнтів шахраями. У 2019 році було відкрито Monobank, перший в Україні онлайн-банк, який став популярним серед молоді та дозволяє клієнтам здійснювати всі банківські операції зі свого мобільного телефону.

Того ж року на українському ринку з'явився Moneuveo - новий сервіс онлайн-кредитування та фінансового планування, який дозволяє користувачам отримувати кредити та користуватися онлайн-інструментами управління фінансами без необхідності відвідувати відділення банку. У 2021 році відбулася низка подій, зокрема, у сфері використання цифрових фінансових рішень:

Січень - Національний банк України запустив пілотний проєкт з випуску цифрової гривні. Ця цифрова гривня є електронним еквівалентом національної валюти і дозволяє здійснювати безготівкові платежі та перекази через мобільні додатки та інтернет-банкінг;

Лютий-травень - український фінтех-стартап PayPong запускає сервіс безконтактних платежів за допомогою QR-коду, доступний у ресторанах та магазинах;

Березень - український фінтех-стартап Plai запускає онлайн-сервіс криптовалютних інвестицій, який дозволяє користувачам купувати та продавати криптовалюту за допомогою мобільного додатку;

Квітень - українська компанія SoftServe запустила платформу Blockchain4Ukraine, яка має на меті прискорити впровадження технології блокчейн у різних галузях економіки, в тому числі у фінансовому секторі;

Травень - український фінтех-стартап Југо запустив платіжний сервіс для бізнесу для швидкого та безпечного збору платежів від клієнтів за допомогою QR-кодів та мобільних додатків;

вересень - українська компанія FintechBand запустила нову платформу онлайн-кредитування для МСП, яка може залучати кошти від інвесторів за

допомогою технології блокчейн. Covid та Агресор мали значний вплив на розвиток фінтеху в Україні.

З одного боку, ці події збільшили попит на безготівкові платежі та електронні послуги і стимулювали розвиток фінтех-компаній, що пропонують такі послуги. З іншого боку, втрата робочих місць та падіння доходів населення знизили попит на деякі фінтех-послуги, такі як кредити та інвестиції. Крім того, змінюється поведінка користувачів фінтех-послуг. Клієнти більш охоче користуються онлайн-сервісами та електронними каналами зв'язку з бізнесом, що призводить до зростання попиту на цифрові фінансові технології.

Загальновідомо, що створення та реалізація інноваційних ідей часто потребує значних фінансових ресурсів. Незважаючи на велику кількість наукових публікацій з питань, пов'язаних з розвитком інноваційних стартапів, деталі фінансування стартапів, включаючи джерела та етапи фінансування, розкриті недостатньо.

На сучасному етапі альтернативою традиційним джерелам фінансування (власні кошти компаній або банківські кредити) є венчурний капітал (VC) та фонди прямих інвестицій (PE). Венчурні фонди характеризуються тим, що вони інвестують у швидкозростаючі технологічні стартапи. Ці компанії вже мають інноваційні продукти, але потребують капіталу для зростання та беззбитковості, тоді як фонди прямих інвестицій інвестують у зрілі компанії, що працюють у традиційних галузях. Такі підприємства потребують фінансування для вирішення нагальних проблем, подолання рецесії та забезпечення можливостей для зростання.

Динамічний розвиток бізнес-середовища суттєво змінив фінансування стартапів. Якщо кілька років тому варіантів фінансування таких ініціатив було небагато, то останнім часом спостерігається збільшення фінансування стартапів на різних стадіях їхнього розвитку. Для того, щоб залучити необхідне фінансування, керівникам стартапів необхідно мати чітке уявлення

про основні етапи їхнього розвитку та деталі фінансування стартап-проектів на кожному з них.

Далі розглядаються основні етапи (раунди) фінансування стартапів та описуються їхні основні характеристики. [42; 37]:

1. Раунд попереднього фінансування (Pre-seed) – відбувається настільки рано, що доволі часто цю стадію не розглядають як етап залучення фінансових коштів.

Раунд попереднього фінансування зазвичай відноситься до періоду, коли стартап починає свою діяльність. Ця фаза часто використовується для використання наявних внутрішніх ресурсів для масштабування стартапу. Власники стартапів інвестують власні ресурси та намагаються запропонувати оригінальні інноваційні ідеї. На етапі попереднього фінансування стартапи оцінюються від 10 000 до 100 000 доларів США, а їхні проекти можуть отримати фінансування до 50 000 доларів США.

2. Після раунду попереднього фінансування настає стадія початкового фінансування (Seed).

Майже 29% стартапів зазнають невдачі в процесі "бутстрапінгу" через брак капіталу. Це підкреслює важливість адекватної фінансової підтримки на ранніх стадіях розвитку стартапів. Основне фінансування може покривати витрати на розробку інноваційних продуктів, підготовку маркетингових інструментів, формування команди співробітників, дослідження ринку тощо. Вартість стартапів на початковій стадії фінансування коливається від 3 до 6 мільйонів доларів США, тоді як перспективні нові проекти можуть отримати фінансування від 50 000 до 3 мільйонів доларів США.

3. Раунд фінансування серії А (Series A) – це перша стадія фінансування венчурного капіталу.

На цьому етапі стартапи повинні мати розроблений продукт і клієнтську базу зі стабільним потенціалом доходу. Цей раунд фінансування є вигідною можливістю, яка дозволяє стартапам масштабуватися на різних

ринках. На цьому етапі керівники стартапів повинні ознайомитися з деталями раунду фінансування і почати будувати відносини з венчурними інвесторами. Американські підприємці рекомендують при пошуку потенційних інвесторів керуватися правилом "30-10-2". Згідно з цим правилом, необхідно знайти 30 інвесторів, готових вкласти власний капітал у стартап-проект. Варто зазначити, що 10 з цих 30 інвесторів можуть зацікавитися запропонованою інноваційною ідеєю, але тільки двоє з них реально вкладуть гроші. Стартапи вартістю 10-30 мільйонів доларів США з надійним бізнес-планом можуть залучити до 10 мільйонів доларів США у рамках фінансування Серії А.

4. Раунд фінансування серії В (Series B) для стартапів, які пройшли попередні три стадії фінансування та переконали інвесторів, що мають достатню клієнтську базу, стабільні доходи та можуть досягти успіху в більших масштабах. На цій стадії інвестори фінансують розвиток стартапів з точки зору зростання обсягів бізнесу та частки ринку, а також формування нових структурних секторів (маркетинг, розвиток бізнесу, задоволення потреб клієнтів). Фінансування серії В дозволяє стартапам ефективно розвиватися, задовольняти різноманітні потреби своїх клієнтів та конкурувати на висококонкурентному ринку. Стартапи з ринковою капіталізацією 30-60 мільйонів доларів США. Фінансування серії В може становити до 30 мільйонів доларів США.

5. Раунд фінансування серії С (Series C) Це стосується стартапів, які шукають більш значне фінансування для розробки нових інноваційних продуктів, виходу на нові ринки та придбання інших стартапів, що не досягли успіху у своєму або суміжних секторах. Зазвичай на цьому етапі стартап вже довів свою успішність, і нові інвестори зацікавлені у співпраці та інвестуванні значних коштів в ефективні стартап-проекти, таким чином зарекомендувавши себе як ефективні інвестори. Стартапи з вартістю підприємства від 100 до 120 мільйонів доларів США можуть залучити до 50 мільйонів доларів США в рамках Серії С.

6. Переходити до наступного раунду фінансування серії D (Series D) Дуже мало стартапів проходять стадію фінансування серії D, яка дозволяє підприємцям залучати кошти для вирішення проблем у специфічних ситуаціях. Прикладом може бути злиття компаній.

Якщо стартап ще не вийшов на біржу, але планує злиття з конкурентом на прийнятних умовах, він може розглянути можливість фінансування Серії D. З іншого боку, якщо стартапу не вдається досягти своїх цілей за допомогою фінансування серії C, він може залучити додаткові кошти за допомогою фінансування серії D. Стартап на цій стадії оцінюється в 150-300 мільйонів доларів США і може залучити до 100 мільйонів доларів США фінансування.

«7. Первинне публічне розміщення (IPO) – перше розміщення акцій компанії із пропонуванням широкому загалу. Стартап-підприємства, які зростають і потребують фінансування, часто розміщують їх для отримання коштів, тоді як відомі успішні організації використовують таке розміщення, щоб дати змогу власникам стартап-підприємств продати акції широкій громадськості, з метою частково або повністю позбутись власності. Особливості» [42; 37]

На рис. 2.4. (Додаток Т) схематичне зображення основних раундів фінансування стартапів та обсягів фінансування, доступних на кожному етапі.

«Варто зазначити, «що загальний обсяг VC (venture capital) та PE (private equity) інвестицій у вітчизняні технологічні компанії у 2021 р. досяг рекордного рівня 832 млн дол., що на 45% більше від аналогічного показника 2020 р. Обсяг угод Seed у 2021 р. зріс на 100% порівняно із попереднім роком і сягнув 84 млн дол., тоді як обсяг угод Series A зріс на понад 30 %, досягши 158 млн дол.». [34].

На рис. 2.5. (Додаток X) показує інвестиційну активність в українських стартапах за раундами фінансування у 2014-2021 роках.

Варто зазначити, що у 2021 році на три найбільші стартапи з українськими засновниками припало понад 58% загального обсягу інвестицій в українські стартапи, тоді як у 2019 році цей показник становив 77%. На рис. 2.6 показано розподіл інвестицій між трьома найбільшими стартапами у 2019-2021рр.

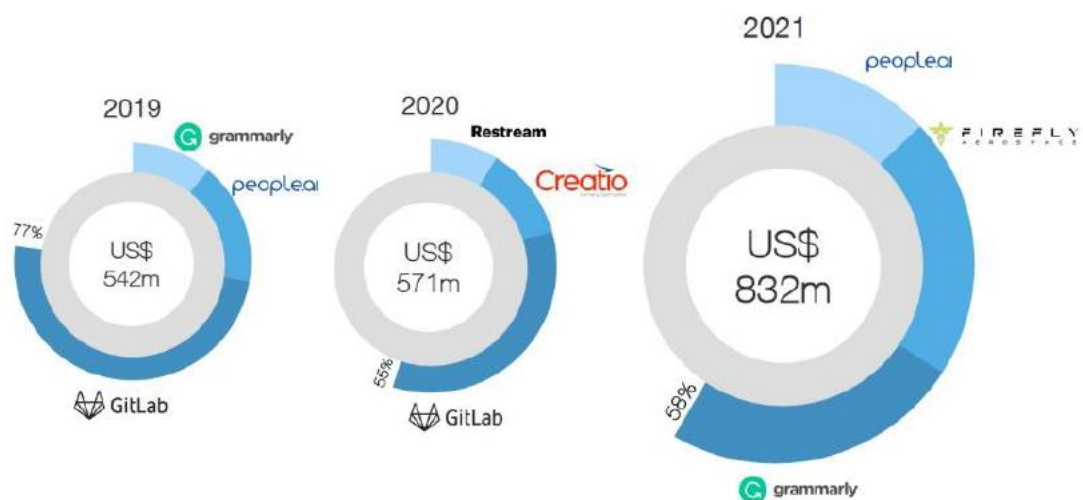

Рис. 2.6. Розподіл інвестицій між трьома найбільшими стартап-підприємствами впродовж 2019–2021 рр. [34].

Капіталізація Grammarly у розмірі 200 мільйонів доларів США досягла 13 мільярдів доларів США, що зробило її першою українською приватною компанією, яка стала компанією Decacore, стартапом вартістю понад 10 мільярдів доларів США. Firefly Aerospace залучила 75 мільйонів доларів США в рамках раунду Серії А, в якому DADA Holdings виступила провідним інвестором, і залучила ще 100 мільйонів доларів США.

«Сьогодні вартість компанії Firefly Aerospace уже перевищує 1 млрд дол. За 2021 р. компанія People.ai залучила загалом 107 млн дол. від компаній Akkadian Ventures, Mubadala Ventures та інших інвесторів, що дало змогу досягти капіталізації обсягом 1,1 млрд дол.

Варто зауважити, що міжнародні VC фонди продовжують надавати перевагу стартап-проектам на ранніх стадіях: у 2021 р. фінансування проєктів на ранніх стадіях збільшилося на 50 % із подвоєнням інвестицій на стадії

Seed. Зокрема, угоди на ранніх стадіях (Seed та Series A) перевищили 240 млн дол.

Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній презентувала фінтех-каталог 2023, в якому досліджується стан українського фінтеху. AIN.UA обрав найцікавіше.

Основні цифри і факти про український фінтек:

Фінтех-ринок України нараховує 246 компаній, 7 з яких засновано у 2022 році.

Засновниками фінтех-компаній переважно є ІТ-спеціалісти, вони складають 32%. Вихідців з фінансових компаній – 18%, з банківської сфери – 12%, юридичної – 10%.

Загальна вартісна оцінка ринку залишається на рівні \$1 млрд. На ринку працює близько 14 400 осіб. Це більше, ніж минулого року, що свідчить про поступове зростання.

68% фінтех-компаній пройшли точку беззбитковості.

77% українських фінтех-компаній базуються у Києві

66% компаній фінансуються виключно власними коштами, 10% опитаних планують залучити \$1 млн інвестицій наступного року (Рис.2.7.)» [23].

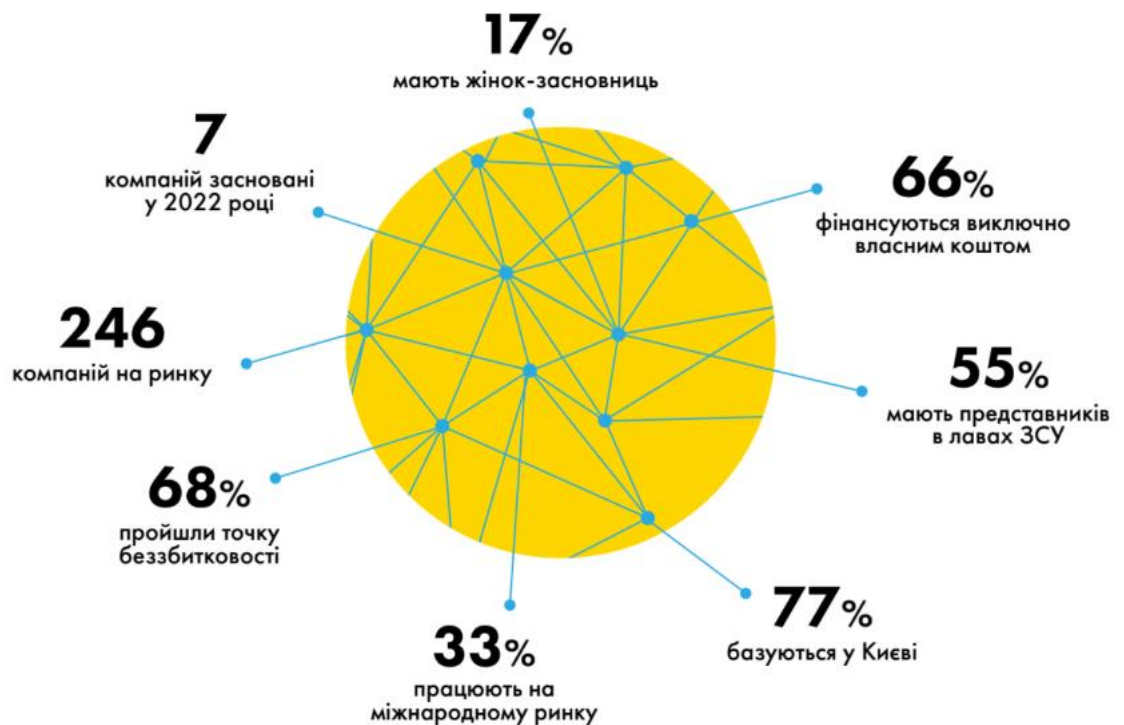

Рис. 2.7. Український фінтех у цифрах

«Більшість фінтехів орієнтовані на роботу з великим бізнесом, фізичними особами масового сегмента та фінансовими установами.

33% компаній працюють на міжнародному ринку. Серед закордонних ринків найбільшу кількість українських фінтех-компаній можна знайти в Європі – 12% і США – 9%.

49% компаній назвали своїм ключовим ринком Україну, з них 24% компаній стикаються з проблемою законодавчого/регулятивного обмеження під час ведення бізнесу в Україні.

Майже половина опитаних компаній, 49%, не потребує ліцензії на здійснення своєї діяльності. Решта розподілилися таким чином:

18% компаній мають ліцензію на провадження діяльності з надання фінансових послуг,

13% компаній здійснюють діяльність, яка потребує ліцензії на надання платіжних послуг,

3% вказали на наявність ліцензії на здійснення валютних операцій,

1% мають ліцензію на надання банкам послуг з інкасації.

17% опитаних компаній вказали на інші різновиди ліцензій» [23].

«Найбільш поширеною технологією серед українських фінтех-компаній визнано API. Водночас 79% фінтех-компаній вказали штучний інтелект як одну з перспективних технологій для українського ринку (Рис.2.8.)» [23].

..

Рис. 2.8. Найбільш поширені технології українських фінтех-компаній

«Вплив війни на український фінтех;

Серед топ-3 труднощів, з якими стикнувся український фінтех-бізнес, – нестабільна робота електромереж та інтернет-з'єднання, зниження інвестиційної привабливості компанії для інвесторів, зниження купівельної спроможності населення.

Найбільша частка (32%) припадає на труднощі з нестабільною роботою електромереж та інтернет-з'єднання.

Щодо роботи на іноземних ринках чи виходу на них, то половина опитаних респондентів вказали, що війна не вплинула на їхню роботу у цій сфері. Натомість для 29% компаній вона ускладнила діяльність, а для 7% – навпаки полегшила.

У 2022 році набули чинності кілька важливих для фінансово-технологічного ринку законів: Закон України «Про хмарні послуги», Закон України «Про віртуальні активи», впровадження Закону України «Про платіжні послуги».

39% опитаних компаній стверджують, що зміни регуляторного характеру відкрили для них нові можливості для ведення бізнесу під час повномасштабного вторгнення.

12% вказали на покращення умов ведення бізнесу.

А на 29% опитаних компаній нові зміни в законодавстві не вплинули взагалі.

Для третини опитаних компаній війна стала причиною зменшення їхньої оцінки бізнесу.

Зменшення обсягу бізнесу більше ніж на 50% відбулося у 16% опитаних фінтех-компаній.

Для 15% компаній на ринку після повномасштабного вторгнення вона навпаки збільшилася.

26% компаній зазначили відсутність змін в обсягах бізнесу у 2022 році.

З моменту повномасштабного вторгнення 26% фінтех-компаній довелося скоротити співробітників. З них 75% зробили це менше ніж на 30%.

Скорочення заробітної плати здійснювала лише п'ята частина опитаних фінтех-компаній. З них більша частина скоротили заробітну плату працівників менше ніж на 30%.

17% опитаних фінтех-компаній мають 10% персоналу, який зараз працює з-за кордону.

Працівники половини опитаних фінтех-компаній служать в лавах ЗСУ, 87% компаній підтримує волонтерську діяльність, з них 15% виділили понад \$1 млн підтримки, інші волонтерять та донатять в межах своїх можливостей» [23].

Загалом, стрімке зростання популярності фінтех-послуг та постійне збільшення інвестицій свідчать про те, що фінтех-сектор продовжує розвиватися в Україні та відіграє важливу роль у посткризовому відновленні економіки країни. Важливість використання цифрових фінансових технологій у стартап-проектах важко переоцінити, оскільки застосування таких технологій може стати вирішальним фактором успіху стартап-проектів на сучасному висококонкурентному та швидкозмінному ринку.

У сучасних умовах розвитку економіки України необхідно вирішувати проблему активізації підприємницької діяльності, в тому числі стартапів. Аналіз наукових статей та практичних матеріалів дозволив уточнити сутність стартапів. Під стартапами слід розуміти процес створення та виведення на ринок інноваційного продукту, який потребує залучення фінансування з метою швидкого вирішення конкретної проблеми в умовах невизначеності. Підприємства, які займаються реалізацією цього процесу, слід називати стартапами.

Однією з найважливіших перешкод для розвитку стартапів є обмеженість джерел фінансування.

РОЗДІЛ 3. ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ FINTESCH ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Оскільки розвиток фінансових технологій є глобальним процесом, який впливає на всі сфери життя, включаючи держави, бізнес та звичайних користувачів, варто розглянути позитивні аспекти впливу цих процесів на Україну.

«1. Макроекономічний контекст: Україна, як країна, зіткнулася з економічними викликами та нестабільністю в минулому. Однак розвиток FinTech може стати каталізатором відновлення та стійкості фінансової системи. Широкий спектр фінтех-послуг може допомогти зменшити фінансову нерівність та збільшити доступ до фінансових послуг для всього населення.

2. Інвестиції та фінансування: Перспективи фінтех-стартапів в Україні приваблюють інвестиції як внутрішні, так і з-за кордону. Це свідчить про довіру до українського ринку та його потенціал для зростання. Інвестиції в фінтех сприяють розробці нових технологій та розширенню платформ.

3. Цифрова трансформація банків: Традиційні банки в Україні активно впроваджують цифрові рішення для конкуренції з фінтех-платформами. Це включає в себе розробку мобільних додатків, онлайн-банкінгу, роботизовані процеси та підвищення кібербезпеки.

4. Регулювання та нагляд: Регулятори активно взаємодіють з фінтех-компаніями для створення сприятливого регуляторного середовища. Ефективна регуляція може сприяти зниженню ризиків та забезпечити стабільність в секторі.

5. Розширення ринку послуг: Фінтех в Україні поширюється не лише в області платіжних систем, але і в сегментах краудфандингу, лізингу,

мікрофінансів та страхування. Це дозволяє розширити спектр послуг, які надаються клієнтам.

6. Інноваційні технології: Зростаюча кількість досліджень та розробок в галузі штучного інтелекту, блокчейну, кібербезпеці та інших інноваційних технологіях сприяє появі нових рішень у фінтех-секторі» [5].

7. «Глобальна експансія: Українські фінтех-компанії можуть активно розширювати свій бізнес за межі країни, надаючи свої послуги міжнародним клієнтам та співпрацюючи з іноземними фінтех-компаніями» [4].

8. Фінансова освіта: Розвиток FinTech в Україні може сприяти підвищенню фінансової грамотності населення. Освічені користувачі можуть користуватися фінансовими послугами та приймати обґрунтовані рішення.

З іншого боку, слід також звернути увагу на процеси, які перешкоджають розвитку фінтех через виклики, з якими Україна зіткнулася в останні роки, такі як пандемія Covid19 та повномасштабна окупація. Серед них можна виділити наступні основні

- Регуляторні обмеження: Регуляторна нестабільність в Україні створює невизначеність для фінтех-компаній. Наявність чіткого законодавства, що відповідає сучасним технологіям, є ключовим фактором для розвитку фінтех. Деякі аспекти є особливо складними, наприклад, регулювання електронних грошей, криптовалют та захисту персональних даних.

- Фінансові бар'єри: фінтех-стартапи потребують значних інвестицій для розвитку та масштабування своїх продуктів. Неможливість отримати достатній капітал може стати на заваді їхньому розвитку. Потреба у значних капіталовкладеннях пов'язана з інфраструктурними рішеннями, безпекою та дотриманням нормативних вимог.

- Інфраструктура: Високопродуктивна та надійна інфраструктура має важливе значення для функціонування фінтех-системи. Доступ до

необхідних технічних ресурсів та інформаційних систем в Україні може бути обмеженим, що може перешкоджати розвитку фінтех-проектів.

- Доступ до даних: багато фінтех-продуктів потребують доступу до фінансових даних. Однак цей доступ може бути обмежений регуляторними вимогами та зобов'язаннями щодо зберігання та захисту персональних даних клієнтів.

- Конкуренція: Ринок фінтех в Україні є насиченим і потенційно висококонкурентним. Новим учасникам може бути складно завоювати частку ринку та підвищити прибутковість у конкурентному середовищі.

Для процвітання фінтеху в Україні важливо сприяти створенню сприятливого регуляторного середовища, підтримувати стартапи та інноваційні проекти через інвестиції та технічну допомогу, а також сприяти розвитку необхідної інфраструктури. Ці заходи допоможуть подолати бар'єри та сприятимуть подальшому розвитку фінтеху в Україні.

Фінтех в Україні переживає складні часи, але водночас демонструє вражаюче зростання та сприяє трансформації фінансового сектору країни. Розвиток безготівкових платежів, мобільних платформ, інвестиції у фінтех-стартапи та покращення регуляторного середовища створюють сприятливу атмосферу для подальшого зростання сектору. Фінтех не лише полегшує життя українців, але й сприяє економічному розвитку країни та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку. Україна вже стала гравцем у світі фінтех-інновацій і має потенціал стати однією з провідних країн у цій галузі в майбутньому.

ВИСНОВКИ

Проведене нами дослідження та аналіз становлення і розвитку фінансових технологій дозволяє зробити наступні висновки:

1. ми проаналізували категорію "фінансові технології", яку визначаємо як окрему галузь, що передбачає використання різних видів технологій у фінансовому секторі

2. розглянуто основні передумови, що вплинули на формування фінтех-сектору після світової економічної кризи 2008 року

3. проаналізували основні технології, які наразі впливають на трансформацію способу надання фінансових послуг, та виділили основні тенденції у сфері фінтех у світі.

Використання смартфонів у наданні послуг, інтеграція фінансових послуг із соціальними мережами, використання альтернативних способів оплати, використання маркетплейсів у фінансовому секторі, застосування штучного інтелекту та використання відкритих інтерфейсів прикладного програмування.

На нашу думку, краудфандинг заслуговує на особливу увагу, але, на жаль, він ще не є популярним джерелом підтримки стартапів через брак знань та низьку довіру серед українців. Через низький рівень доходів більшості населення сьогодні стартапи не можуть розраховувати на великі пожертви від краудфандингових платформ. Однак солідарність, яку ми зараз спостерігаємо серед українців у зборі коштів на бойові дрони, багатоцільові БПЛА, транспортні засоби та військову амуніцію, дає нам впевненість, що краудфандинг стане більш важливим джерелом фінансування стартапів після перемоги у війні, якщо українці будуть впевнені в успіху своїх стартап-ідей.

Варто також підкреслити, що роль держави у фінансовій підтримці розвитку українських стартапів є особливо важливою в нинішніх умовах. Це пов'язано з тим, що на кону стоїть національна безпека. Наприклад, держава може фінансувати стартапи через кредитні програми, гранти, податкові знижки та прямі інвестиції у стартапи. Існує нагальна потреба у стимулюванні діяльності проривних стартапів у високотехнологічних секторах. Перспективними є технології в таких сферах, як медицина, фармація, екологія, фінанси, ІТ, сільське господарство, біотехнології, енергетика та будівництво.

Законодавча база для сприяння розвитку стартапів також потребує вдосконалення. Поняття "стартап" має бути чітко визначене та закріплене в законодавстві; мають бути встановлені процедури для регулювання та стимулювання стартапів; мають бути забезпечені права інвесторів; має бути спрощена реєстрація бізнесу; має бути забезпечений вільний обмін ідеями, знаннями та ноу-хау між стартапами; мають бути розроблені механізми захисту прав інтелектуальної власності, організації консалтингу (кадрового, управлінського, технічного) та правової допомоги.

Стартап-середовище в Україні адаптується та відновлюється, незважаючи на триваючу військову агресію з боку Росії. Українська стартап-екосистема є масштабованою та глобальною, а головною причиною успіху українських стартапів є креативність та навички розробників, які користуються попитом у багатьох компаніях по всьому світу. Наразі українська стартап-екосистема стикається з безпрецедентними викликами. Це і створення безпечних умов праці у воєнний час, і забезпечення безперебійної роботи комунікацій та інфраструктури, і залучення інвестицій в умовах невизначеності.

Тому стартап-екосистема потребує не лише стартапів, а й державної підтримки, структур знань, бізнес-середовища, освіти та науки, а також стартап-команд. Підтримка стартап-екосистеми, збільшення державних

інвестицій, особливо на ранніх стадіях життєвого циклу, розробка та впровадження нормативно-правового забезпечення для стимулювання розвитку інноваційного підприємництва, запровадження податкових стимулів, посилення захисту інтелектуальної власності, міжнародних платформ в Україні, розширення можливостей для інноваторів презентувати свої досягнення на міжнародних майданчиках та стимулювання розвитку регіональних стартап-екосистем.

Варто зазначити, що Україна має потенціал для розвитку стартапів не лише в ІТ-секторі, а й в інших галузях, таких як виробництво, фінансові послуги, охорона здоров'я та особливо сектор національної безпеки та оборони.

Загалом, враховуючи стрімке зростання популярності фінтех-послуг та постійне збільшення інвестицій, можна стверджувати, що фінтех-сектор продовжує розвиватися в Україні та відіграє важливу роль у посткризовому відновленні економіки країни. Важливість використання цифрових фінансових технологій у стартап-проектах не можна недооцінювати, оскільки застосування таких технологій може стати вирішальним фактором успіху стартап-проектів на сучасному конкурентному ринку, що швидко змінюється.

У сучасних умовах розвитку економіки України необхідно вирішувати проблему активізації підприємницької діяльності, в тому числі стартапів. Аналіз наукових статей та практичних матеріалів дозволив нам визначити сутність стартапів. Під стартапами слід розуміти процес створення та виведення на ринок інноваційного продукту, який потребує залучення фінансування з метою швидкого вирішення конкретної проблеми в умовах високої невизначеності. Підприємства, які займаються реалізацією цього процесу, слід називати стартапами.

Однією з найважливіших перешкод для розвитку стартапів є обмежена доступність необхідних зовнішніх джерел фінансування.

Фінтех в Україні переживає складні часи, але в той же час досягає значних успіхів і робить свій внесок у трансформацію фінансового сектору країни. Розвиток безготівкових платежів, мобільних платформ, інвестиції у фінтех-стартапи та покращення регуляторного середовища створили сприятливу атмосферу для подальшого зростання сектору. Фінтех не лише полегшує життя українців, але й сприяє економічному розвитку країни та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку. Україна вже стала гравцем у світі фінтех-інновацій і має потенціал стати однією з провідних країн у цій галузі в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалий, Р. В. (2021). Фінтех-інновації: передумови становлення та сучасні тенденції. Інвестиції: практика та досвід, (2), 44-49.
2. Галахова Т. О., Євдоченко О. О., Кислицина О. В. Детермінанти успіху та дивергентні аспекти розвитку стартап-компаній у глобальному бізнес-середовищі. Бізнес Інформ. 2021. №8. С. 6-12. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-8-6-12>
3. Де гроші, Лебовські? Що таке бізнес-акселератори й навіщо вони потрібні. ULR: <https://buduysvov.com/publications/de-groshi-lebovski-shcho-take-biznes-akseleratory-y-navishcho-vony-potribni#>:
4. Демчишак Н., Дубик Г., Гриб В. Розвиток експорту цифрових технологій в умовах формування єдиного цифрового простору Європейського Союзу. Економіка та держава. 2020. № 6. С. 7379. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.6.73>
5. Кавецький В. Я. Застосування блокчейн-системи у фінансовій сфері. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Випуск 2 (130). С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_2_5
6. Мусіян Є. А., Рябушка Л. Б. Сучасні напрямки використання фінансових технологій в Україні // Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22-24 листопада 2021 р. Суми : Сумський державний університет, 2021. 162-165
7. Нагорний, П. Д. (2020). Розвиток фінтеху в Україні: перспективи з погляду на тенденції регулятора. Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету, (2), 280. 48-53.

8. Огляд фінтеху: Гроші у ритмі техно. Business.ua. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://business.ua/special/75-finansovij-oskar-2018/4872-ohliadfintekhu-hroshi-u-rytmi-tekhno>
9. Офіційний сайт "International Wealth", стаття "Лучшие украинские финтех_стартапы 2020 года". URL: https://internationalwealth.info/all_about_fintec/luchshie_ukrainskie_finteh_startapy_2020_goda/
10. Офіційний сайт "KPMG", дослідження "The Pulse of Fintech 2019". URL: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/07/pulse_of_fintech_h1_2019.pdf
11. Офіційний сайт "PriceWaterhouseCoopers", дослідження "Global Fintech Report 2019: Crossing the lines". URL: https://www.pwc.com/gx/en/industries/financial_services/assets/pwc_global_fintech_report_2019.pdf
12. Офіційний сайт "USAID", проект "Трансформація фінансового сектору". URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018__ua.pdf
13. Офіційний сайт "Верховної Ради України. Законодавство України", Постанова Кабінету міністрів України "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695_2020_%D0%BF#Text
14. Офіційний сайт "Національного банку України", стаття "Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року — курс на сталий розвиток інновацій, кешлес та фінансову грамотність". URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya_rozvitku_fintehu_v_ukrayini_do_2025_roku__kurs_na_staliy_rozvitok_innovatsiy_keshles_ta_finansovu_gramotnist
15. Подольчак Н. Ю., Карковська В. Я., Левицька Я. В. Екосистеми розвитку стартапів як принцип здійснення державної інноваційної

- політики. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 8. С. 82–87. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.8.82
16. Про monobank. URL: <https://www.monobank.ua/about?lang=uk>
17. Про систему Portmone. URL: <https://www.portmone.com.ua/r3/uk/about>
18. Рудич Л.В., Шевченко О.М. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. Ефективна економіка. 2020. № 7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8053>
19. Саліхова О. Б., Курченко О. О. Концептуальні засади Стратегії розбудови технологоорієнтованих стартапів в інтересах інноваційного розвитку економіки України. Бізнес Інформ. 2020. №9. С. 65-75. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-65-75>
20. Скорик Г. І., Недошитко А. А. Розвиток стартапів в Україні: проблеми та перспективи. Вісник Хмельницького національного університету 2021, № 6, Том 1. С. 65-69. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/en-2021-6t1-13.pdf>
21. Стартап-інкубатори та бізнес-акселератори в Україні. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news/>
22. Український інститут майбутнього. Економічна стратегія України 2030 >> Український інститут майбутнього. Retrieved from: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
23. Український фінтех 2023. URL: <https://ain.ua/2023/06/21/ukrayinskyy-finteh-2023>
24. Філатова О. Штучний інтелект в FinTech. URL: <https://psm7.com/fintech/ii-v-fintex.html>
25. Фінтех в минулому, теперішньому, майбутньому і українських реаліях 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

- <https://uanews.liga.net/economics/articles/finteh-v-minulomu-teperishnomu-maybutnomu-i-ukrainskih-realiyah>
26. Фінтех прилаштовується до банків // FinClub. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://finclub.net/ua/analytics/fintekh-prylashtovuietsia-dobankiv.html>
 27. Шість причин інвестувати у стартапи з України. URL: [https://telegra.ph/6-prichin- %D1%96nvestuvati-u-startapi-z-Ukraini-06-10](https://telegra.ph/6-prichin-%D1%96nvestuvati-u-startapi-z-Ukraini-06-10);
 28. Що таке стартап, ідеї успішних стартапів, фінансування проєктів. URL: https://bankchart.com.ua/biznes/biznes_start/statti/kraschi_biznes_start_api_v_ukrayin
 29. Ященко Тетяна. Особливості Дія Сіті під час війни. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/216692_osoblivost-dya-st-pd-chas-vyni
 30. Arner D. FinTech: Evolution and Regulation. URL: https://law.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0011/1978256/D-Arner-FinTech-Evolution-Melbourne-June-2016.pdf
 31. Company Overview N-iX. URL: <https://www.n-ix.com/company-overview/>
 32. Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf>
 33. Global Startup Ecosystem Report 2023. URL: <https://startupgenome.com/report/gser2023>
 34. Kreston Ukraine, UVCA, AVentures, & ISE Corporate Accelerator (2022). Ukraine Deal Review 2021. Tech Venture Capital and Private Equity deals of Ukraine. URL: <https://www.slideshare.net/UVCA/ukraine-deal-review-2021-tech-venture-capital-and-private-equity-deals-of-ukraine>
 35. NovaPay. URL: <https://novapay.ua/sogodni/>
 36. REPORT UKRAINIAN STARTUP ECOSYSTEM: Facing the challenges, seizing the opportunities.

- URL:https://www.startupbridge.eu/wpcontent/uploads/2022/01/PUSB_REPORT_UKRAINIAN_STARTUP_ECOSYSTEM_2022.pdf
- 37.Sajid, A. (2021). Startup Funding Stages You Should Know About. Cloudways. URL: https://www.cloudways.com/blog/startup-fundingstages/?data1=18059204527&data2=&id=290872&gclid=CjwKCAjwvNaYBhA3EiwACgndgss9uy9nCauuMWz1QGYHaXQvOxJzw0yYqdziYuhk2AqwFRepyWhiLRoCswUQAvD_BwE#pre-seed
- 38.Startup Ecosystem Report. StartupBlink URL: <https://www.startupblink.com/startupecosystemreport>
- 39.Sysoyev, Ye., Sychikova, Yu., & Torchylo, T. (2022). DealBook of Ukraine. URL: <https://inventure.com.ua/upload/library/aventuresdealbook22fnl-220425084027.pdf>
- 40.The State of the Global Startup Economy. URL: <https://startupgenome.com/article/the-state-of-the-global-startup-economy>
- 41.What is startup ecosystem? URL: <http://www.startupcommons.org/what-is-startup-ecosystem.html>
- 42.Why do startups fail? CBinsights. URL: [https://www.cbinsights.com/research/startup-failure-reasonstop/;](https://www.cbinsights.com/research/startup-failure-reasonstop/)

ДОДАТОК А

Таблиця 1.1.

Сутність поняття фінансові технології

№ 1	Автор 2	Тлумачення 3	Джерело 4
1.	П. Шуфель	Це нова фінансова галузь, що застосовує технології для поліпшення фінансової діяльності	Schueffel P. Taming the Beast: A Scientific Definition of Fintech. Journal of Innovation Management. 2017. Vol. 4. Iss. 4. P. 32–54. 10.
2.	Н. Морозко	Це галузь, що складається із технологій для банківських, корпоративних фінансів, ринків капіталу, фінансової аналітики, платежі й управління особистими фінансами, що окрім того включає в себе приватні інвестиції та приватні венчурні інвестиції	Паперник С.М. Що таке фінтех. URL: http://www.management.com.ua/notes/what-is-fintech.html
3.	А. Семеног, Я. Кривич, С. Цирулик	Це послуги, що надаються технологічними компаніями за допомогою спеціального програмного забезпечення та зосередженні на фінансових потребах клієнтів	Семеног А.Ю., Кривич Я.М., Цирулик С.В. FinTech технології: суть, роль і значення для економіки країни. Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Серія: Економіка. 2018. Вип. 2 (67). Т. 23. С. 100–105
4.	М. Тарасюк, О. Кошчєєв	Це технології, що використовуються у фінансовій галузі	Тарасюк М.В., Кошчєєв О.О. Інновації в глобальній цифровій сфері: оцінка трансформацій. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2017. Вип. 131. С. 94–110

ДОДАТОК Б

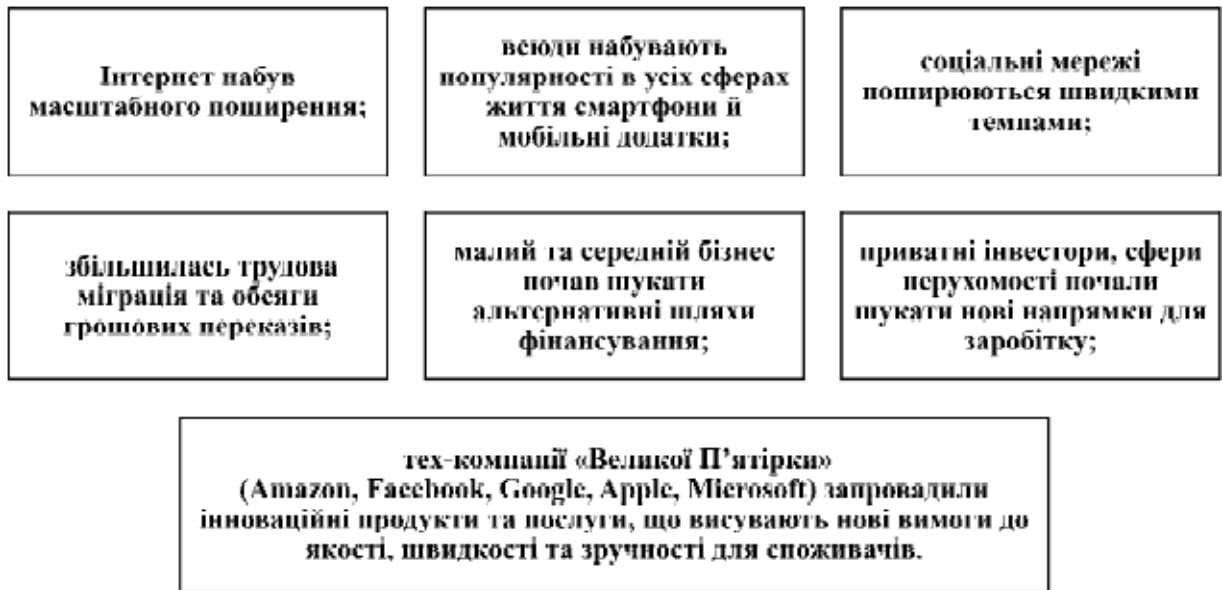

Рис. 1.1. Передумови, що вплинули на розвиток фінансових технологій та інновацій після світової кризи 2008 року

Джерело: [Офіційний сайт "USAID", проект "Трансформація фінансового сектору". URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018__ua.pdf].

ДОДАТОК В

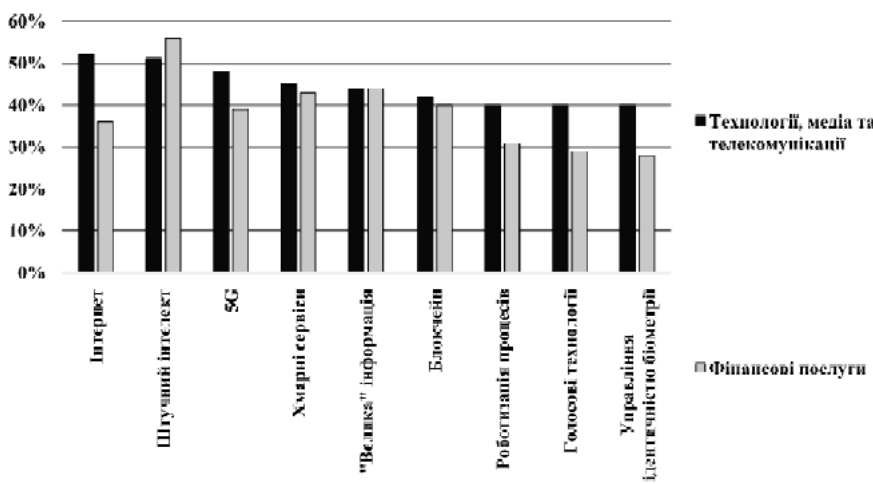

Рис. 1.2. Технології, що мають вплив на перетворення способу надання фінансових послуг протягом найближчих двох років

Джерело: [Офіційний сайт "PriceWaterhouseCoopers", дослідження "Global Fintech Report 2019: Crossing the lines". URL: https://www.pwc.com/gx/en/industries/financial_services/assets/pwc_global_fintech_report_2019.pdf].

ДОДАТОК Г

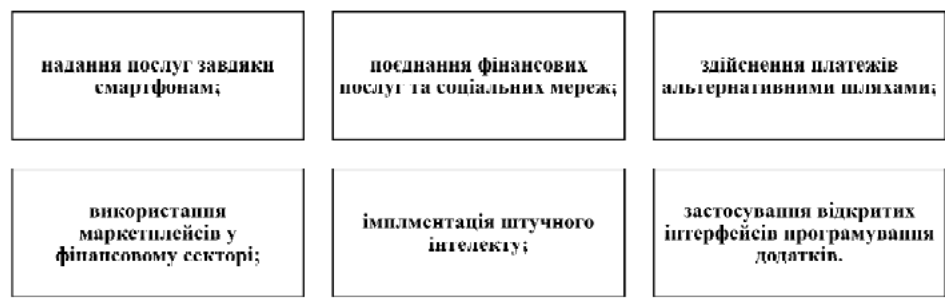

Рис. 1.3. Основні тренди фінтеху

Джерело: [Офіційний сайт "USAID", проект "Трансформація фінансового сектору". URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018ua.pdf].

ДОДАТОК Д

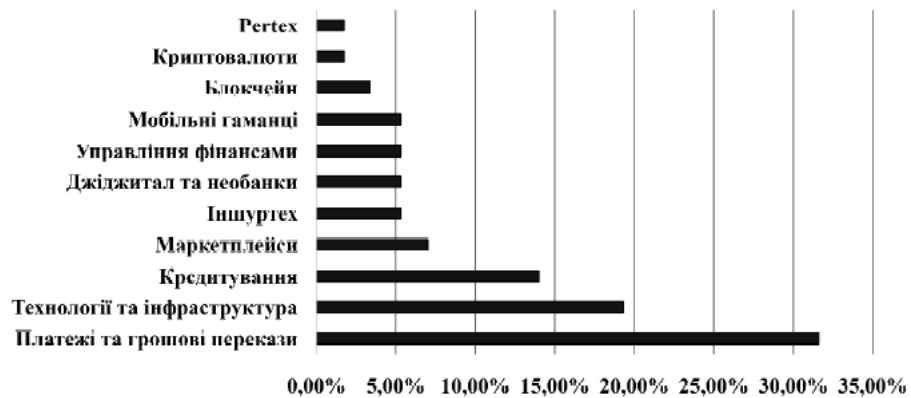

Рис. 1.4. Напрями фінтехкомпаній в Україні за 2019 рік

Джерело: [Офіційний сайт "USAID", проект "Трансформація фінансового сектору". URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018ua.pdf].

ДОДАТОК Ж

Таблиця 1.2.

Провідні продукти ринку фінтех в Україні у 2020 році

№	Назва	Короткий опис
1	2	3
1.	PayCore.io	Нова платіжна платформа для вирішення питань онлайн середнього та великого бізнесу. З її допомогою компанії безпечно відправляють і отримують грошові кошти
2.	Todobank	Мобільний банк, послуги якого доступні клієнтам дистанційно. Завдяки функціональним додатком є можливість здійснювати швидкі перекази, здійснювати платежі, змінювати ліміти на розрахунки, контролювати фінанси і навіть замовляти і отримувати платіжні картки. Зараз банк працює за ліцензією українського АТ «Мегабанк»
3.	MOSST	Сучасний інструмент на ринку грошових переказів, що дозволяє здійснювати грошові перекази використавши тільки номер мобільного телефону або електронну пошту, платити за товар у касах торгових точок за допомогою штрих-коду, створеного в мобільному додатку, а також використовувати торговий еквайринг і прийом платежів за картами «Visa» й «MasterCard»
4.	PayLastic	Додаток, що приймає платежі за картами використовуючи месенджери та розрахований для малого бізнесу, який не може дозволити собі встановити POS-термінал. Він розрахований для бізнесу, що бажає збільшити продажі товарів і послуг використовуючи безконтактні розрахунки через чат-ботів
5.	Finik.Pro	Розробка програмного забезпечення для банківських і небанківських Фінтех-рішень, послугами якого сьогодні користуються державні банки «Укргазбанк» і «Альфа-Банк». Платформа допомагає дистанційно відкривати IBAN рахунки, безпечно проходити багаторівневу систему перевірки, підключати та відключати додаткові послуги в режимі онлайн
6.	Mo.cash	Стартап для швидких кредитних рішень. Форма кредитування працює, як звичайний P2P переказ, а перевірка потенційних позичальників проводиться за допомогою спеціальної власної та міжнародної системи оцінки ризиків
7.	Panzly	Платформа, де можна придбати онлайн страховий поліс на випадок відміни або затримки авіарейсу на 2+ години. Стартап вже підписав договір про співпрацю з європейською страховою компанією, яка обслуговує 18 країн
8.	ReporTax	Спеціальний бот-бухгалтер, за допомогою якого можна платити податки, заповнювати та подавати звітність для єдиного соціального внеску та єдиного податку в податкові органи, а також отримувати нагадування про чергові податкові платежі

Джерело: [Офіційний сайт "International Wealth", стаття "Лучшие украинские финтех_стартапы 2020 года". URL: https://internationalwealth.info/all_about_fintec/luchshie_ukrainskie_finteh_startapy_2020_goda/].

ДОДАТОК К

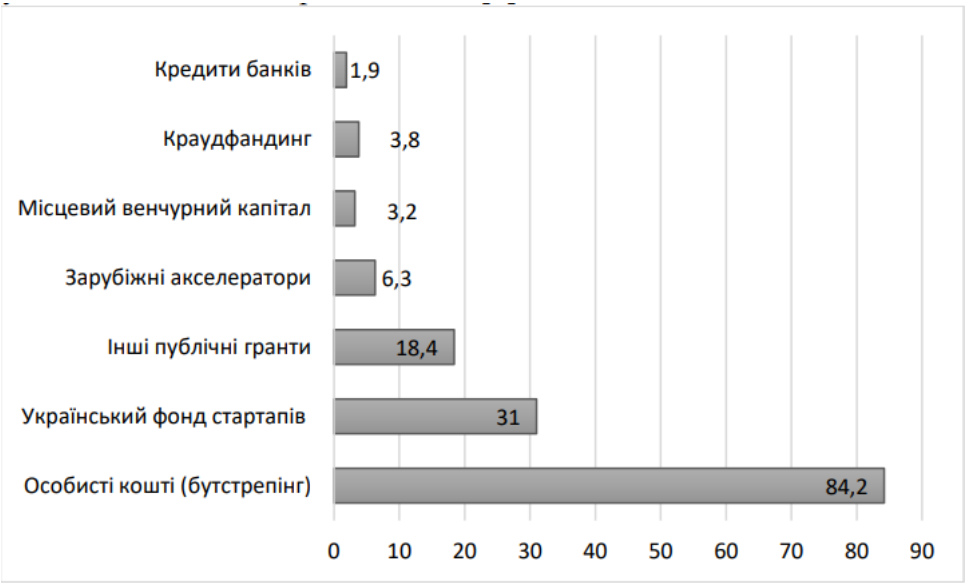

Рис.1.6. Джерела фінансування українських стартапів

Джерело: [REPORT UKRAINIAN STARTUP ECOSYSTEM: Facing the challenges, seizing the opportunities. ULR:https://www.startupbridge.eu/wpcontent/uploads/2022/01/PUSB_REPORT_UKRAINIAN_STARTUP_ECOSYSTEM_2022.pdf]

ДОДАТОК Л

Таблиця 2.1.

Складові Глобального інноваційного індексу

Індекс	Компонента	Складові
Глобальний інноваційний індекс	Інноваційні витрати	Інституції Людський капітал та наука Інфраструктура Складність ринку Ведення бізнесу
	Інноваційні результати	Результати у сфері знань та технологій Творчі результати

Джерело: [Global Innovation Index 2023. URL:
<https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf>]

ДОДАТОК М

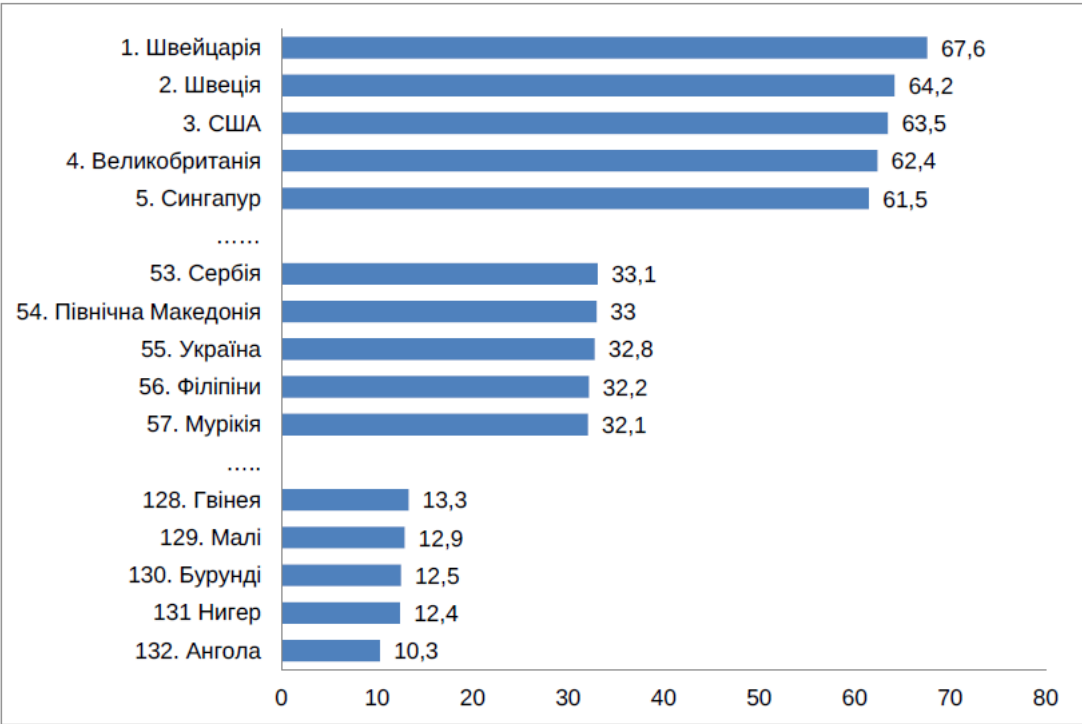

Рис. 2.1. Діаграма розподілу України та країн світу за Глобальним інноваційним індексом у 2023 р.

Джерело: [Global Innovation Index 2023. URL:
<https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf>]

ДОДАТОК Н

Таблиця 2.2.

Динаміка зміни позиції України в рейтингу країн світу за Глобальним інноваційним індексом у 2020–2023 рр.

Показник	Роки			
	2020	2021	2022	2023
Глобальний інноваційний індекс	45	49	57	55
- інноваційні витрати	71	76	75	78
- інноваційні результати	37	37	48	42

Джерело: [Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf>]

ДОДАТОК П

Таблиця 2.3.

Місце України за складовими Глобального інноваційного індексу у 2023 р.

Показник	Бали	Місце
Глобальний інноваційний індекс	32,8	55
1. Інституції	38,4	100
Інституціональне середовище	17,2	126
Регуляторне середовище	58,9	77
Бізнес середовище	39,2	88
2. Людський капітал та наука	35,6	47
Освіта	60,9	47
Вища освіта	38,2	37
Дослідження та розробки (R&D)	7,8	68
3. Інфраструктура	36,9	77
Інформаційні та комп'ютерні технології	72,6	59
Загальна інфраструктура	16,3	105
Екологічна інфраструктура	21,9	74
4. Рівень розвитку ринку	23,2	104
Кредитування	4,9	124
Інвестиції	1,2	107
Торгівля, диверсифікація та масштаб ринку	63,5	40
5. Рівень розвитку бізнесу	32,4	48
Працівники сфери знань	44,6	42
Інноваційні зв'язки	19,4	77
Засвоєння знань	33,2	66
6. Результати у сфері знань та технологій	30,0	45
Створення знань	32,9	28
Вплив знань	25,3	71
Поширення знань	31,8	48
7. Результати творчої діяльності	34,6	37
Нематеріальні активи	52,4	19
Креативні товари та послуги	6,0	82
Креативність онлайн	27,6	44

Джерело: [Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf>]

ДОДАТОК Р

Таблиця 2. 4.

Складові Global Startup Ecosystem Index

Індекс	Складова	Показники
Глобальний індекс екосистем стартапів	Кількісна оцінка	Кількість стартапів Кількість інвесторів Кількість коворкінгів Кількість акселераторів Кількість місцевих стартапів
	Якісна оцінка	Загальний обсяг накопичених приватних інвестицій у стартапи Загальна накопичена кількість працівників стартапу Кількість та розмір єдинорогів та виходів понад 1 мільярд доларів США Трафік стартапів у кожній екосистемі (включаючи трафік, авторитет домену та клієнтську базу) Наявність стратегічних філій та R&D центрів міжнародних технологічних корпорацій R&D центри транснаціональних компаній (наприклад, Alphabet, Microsoft, Meta) Філії транснаціональних компаній Виходи з оцінкою нижче 1 мільярд доларів США Кількість і розмір глобальних стартап-подій та конференцій Присутність та вплив членів Пантеону Присутність та вплив Global Startup Інфлюенсери Кількість стартапів, прийнятих провідними світовими акселераторами в кожній екосистемі Кількість та ринкова капіталізація компаній, що котируються на біржі компаній у технологічних секторах
	Бізнес середовище	Індекс різноманітності Швидкість інтернету Вартість інтернету Свобода Інтернету Інвестиції в R&D Доступність різних технологічних послуг (платіжні портали, додатки для спільного використання транспорту, криптовалюта) Рівень володіння англійською мовою Міцність паспорта Наявність стартап-візи або номад-візи Ставка корпоративного податку Сприятливість трудового законодавства для стартапів

Джерело: [Startup Ecosystem Report. StartupBlink URL:
<https://www.startupblink.com/startupecosystemreport>]

ДОДАТОК С

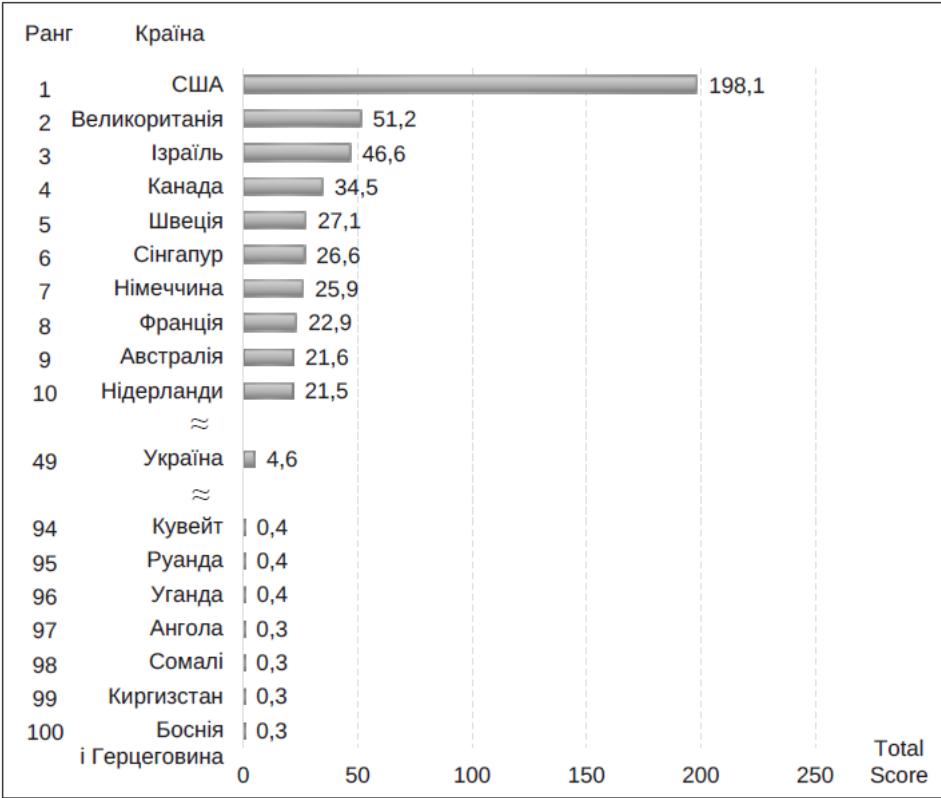

Рис. 2.3. Діаграма розподілу України та країн світу у рейтингу Global Startup Ecosystem Index у 2023 р.

Джерело: [Startup Ecosystem Report. StartupBlink URL: <https://www.startupblink.com/startupecosystemreport>]

ДОДАТОК Т

Сутність та особливості фінансування стартап-підприємств

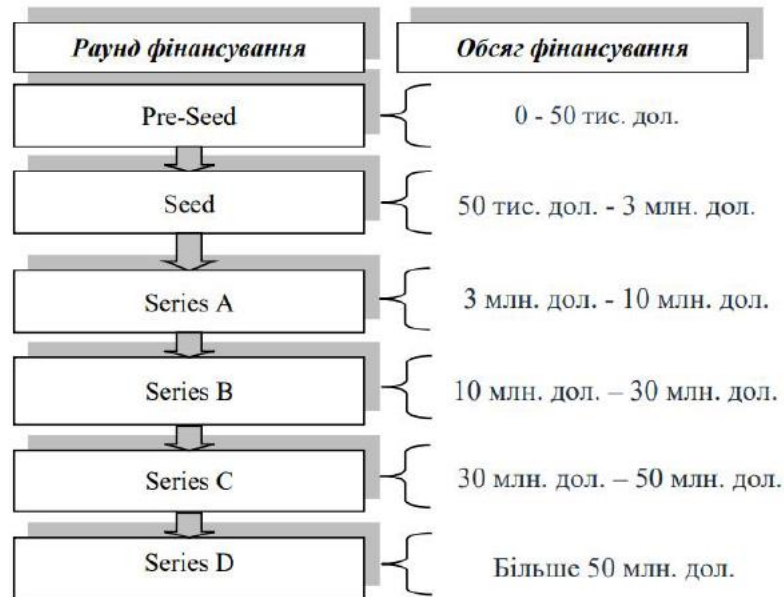

Рис. 2.4.. Раунди та можливі обсяги фінансування стартап-підприємств Джерело: [Sajid, A. (2021). Startup Funding Stages You Should Know About. Cloudways. URL: https://www.cloudways.com/blog/startup-fundingstages/?data1=18059204527&data2=&id=290872&gclid=CjwKCAjwvNaYBhA3EiwACgndgss9uy9nCauuMWz1QGYHaXQvOxJzw0yYqdziYuhk2AqwFRepyWhiLRoCswUQAvD_BwE#pre-seed]

ДОДАТОК X

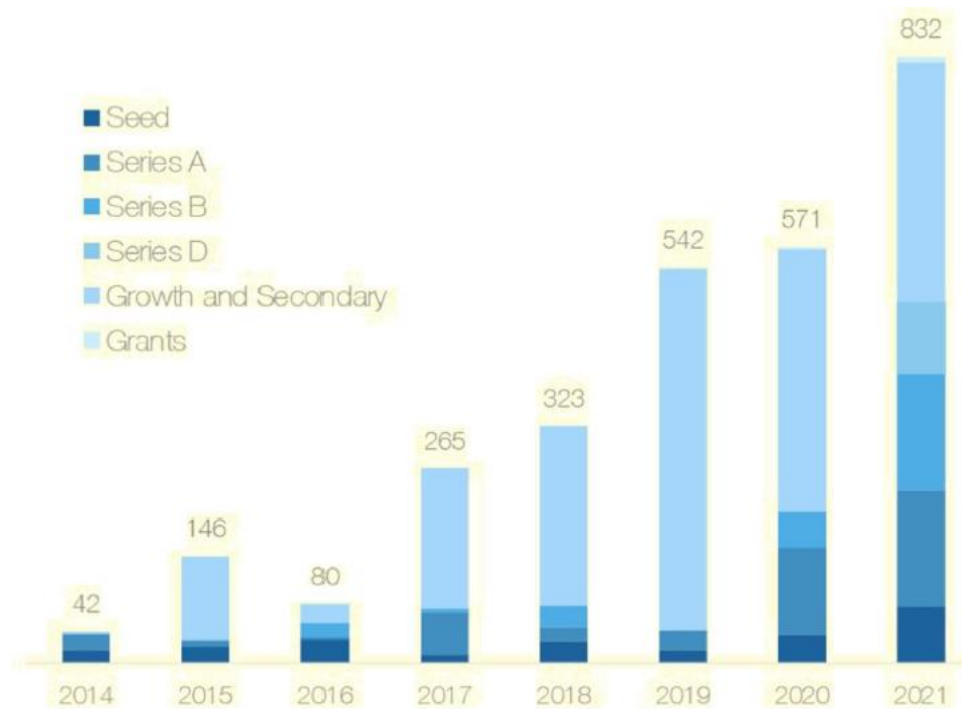

Рис. 2. 5. Динаміка обсягів інвестицій в українські стартап-підприємства за раундами фінансування упродовж 2014–2021 рр., млн дол.)

Джерело: [Kreston Ukraine, UVCA, AVentures, & ISE Corporate Accelerator (2022). Ukraine Deal Review 2021. Tech Venture Capital and Private Equity deals of Ukraine. URL: <https://www.slideshare.net/UVCA/ukraine-deal-review-2021-tech-venture-capital-and-private-equity-deals-of-ukraine>]